13771

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ปี 2532

A STUDY ON MILK PRODUCTION IN LADKRABANG BANGKOK IN 1989

T096093

โดย

นายกิติเดช เต็งรัง

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ ๒๑ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ ๒๑/๓/๓๓

(อาจารย์อาวรณ์ เสนศักดิ์)

กรรมการปัญหาพิเศษ ๒๑/๓/๓๓

(อาจารย์มานิต คำประกอบ)

กรรมการปัญหาพิเศษ ๒๑/๓/๓๓

(อาจารย์วิบูลย์ศักดิ์ กาวิละ)

หัวหน้าภาควิชา ๒๑/๓/๓๓

(อาจารย์แสนนัด หงษ์ทรงเกียรติ)

เลขหมู่ ๒ พ. ก๑๗๖ท ๒๕๓๓
เลขทะเบียน 36093
1-2 JUN 2533
วันลงทะเบียน,ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ปี 2532

A STUDY ON MILK PRODUCTION IN LADKRABANG BANGKOK IN 1989

โดย

นาย กิติเดช เต็งรัง

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2532

ACC. NO.....
Date Received 13 ส.ค. 2533
Call No.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2532

โดย : นายกิติเดช เต็งรัง

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ .....25/ส.ค./33.

(อาจารย์อาวรณ์ เส่นศักดิ์)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเป็นสมาชิก และสภาพการเลี้ยงโคนม รวมทั้งตลาด ต้นทุนการผลิต รายได้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยประยุกต์ รวมทั้งการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมต่อไป

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำนวนทั้งหมด 31 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าทางสถิติ ซึ่งได้แก่การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และค่าพิสัย

ผลการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นชายร้อยละ 93.55 อายุเฉลี่ย 42 ปี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน ทำนาเป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพรองคือการเลี้ยงโคนม รายได้เฉลี่ย 93,599.33 บาทต่อปี มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 23 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมชุมทอง ส่วนบทบาทและหน้าที่ของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 58.84 มีสภาพเป็นสมาชิกทั่วไป ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับคือมีแหล่งรับซื้อน้ำนมที่แน่นอน ทั้งนี้หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนได้แก่ ปศุสัตว์เขตลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ จะสร้างโรงเรือนติดกับที่อยู่อาศัย ขนาดของโรงเรือนเฉลี่ย 30 ตารางเมตร ก่อสร้างด้วยไม้เนื้อแข็ง หลังคาเป็นแบบหน้าจั่วทำด้วยใบจาก มูลค่าโรงเรือนเฉลี่ย 10,130 บาท โคนมที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมโฮลสไตน์ฟรีเซี่ยนระดับเลือด 50 - 75 เปอร์เซนต์ สั่งซื้อมาจากแหล่งต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร วิธีผสมพันธุ์ส่วนใหญ่ใช้วิธีผสมเทียม อาหารข้นที่ให้ส่วนใหญ่เกษตรกรผสมขึ้นเอง และมีการใช้ก้อนแร่ธาตุให้โคนมเลียกินเป็นอาหารเสริม โคนมส่วนใหญ่ไม่พบว่าเป็นโรค แต่มีพยาธิรบกวน ซึ่งพยาธิภายนอกที่พบส่วนมากเป็นขุง ส่วนพยาธิภายในที่พบคือ พยาธิใบไม้ในตับ การป้องกันและรักษาส่วนใหญ่จะทำร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าของฟาร์ม ปริมาณน้ำนมที่เกษตรกรผลิตได้เฉลี่ย 22 กิโลกรัมต่อวันต่อฟาร์ม ส่วนปริมาณน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวเท่ากับ 7.9 กิโลกรัมต่อวัน ต้นทุนในการผลิตน้ำนม 100 กิโลกรัม เท่ากับ 428.78 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 329.23 บาท และต้นทุนคงที่เฉลี่ย 99.55 บาท

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรได้แก่ โคนมให้ปริมาณน้ำนมลดลง การขาดแคลนเงินทุนและการขาดความรู้และวิธีการที่ถูกต้องในการเลี้ยงโคนม รวมทั้งปัญหาในการผสมพันธุ์คืออัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ ตลอดจนต้นทุนในการผลิตที่สูงเนื่องจากเกษตรกรไม่ได้รับความช่วยเหลือทางด้านอาหารสัตว์และวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบังเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยได้แก่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบังและทางกรุงเทพมหานครควรให้ความช่วยเหลือในด้านการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมพันธุ์ดีให้มากขึ้น และควรจัดหาเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งควรผสมพันธุ์โคนมให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่โคเป็นสัด เพื่อเพิ่มอัตราการผสมติดให้มากขึ้น ตลอดจนควรให้ความรู้และจัดอบรมวิธีการการเลี้ยงที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่านที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอาจารย์อาวรณ์ เสนหัสดี ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทางมาตั้งแต่ต้น ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณอย่างยิ่ง อีกทั้งอาจารย์มานิต กำประกอบ อาจารย์วิบูลย์ศักดิ์ กาวิละและอาจารย์อาทิน โอภาสพัฒนกิจ ซึ่งช่วยทำหน้าที่เป็นกรรมการปัญหาพิเศษ โดยให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานแก้ไข รวมถึงเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบังและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตลาดกระบัง ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ.โอกาสนี้

ท่านสุดท้ายที่จะกล่าวถึงและเป็นผู้สร้างหลักให้แก่ชีวิตของข้าพเจ้าคือ บิดามารดา ผู้ให้กำเนิด ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านการศึกษามาโดยตลอด ดังนั้นหากการศึกษาครั้งนี้มีความดีนั่นคือผลของการกระทำของบิดามารดา แต่หากเกิดข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าผู้ดำเนินงานต้องขออภัยมา ณ.ที่นี้

กิติเดช เต็งรัง

มีนาคม 2533

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบาญ

สารบาญตาราง	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	11
การเก็บรวบรวมข้อมูล	11
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	11
การวิเคราะห์ข้อมูล	11
บทที่ 4 ผลการศึกษาและวิจารณ์	14
ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	14
การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรม	16
สภาพการเลี้ยงโคนม	23
การตลาดและต้นทุนการผลิต	41
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	46
สรุปผล	46
ปัญหาและข้อเสนอแนะ	49
เอกสารอ้างอิง	50
ภาคผนวก	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแม่โคและปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้	1
2	การสั่งซื้อนมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ	2
3	สภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มและชมรม	18
4	ปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิก	19
5	การเปรียบเทียบรายรับและรายจ่ายของกลุ่มและชมรม	22
6	สภาพของโรงเรือน	25
7	ระดับสายเลือด	27
8	ประเภทของโคนม	28
9	แหล่งที่มาของโคนม	28
10	ปัญหาในการผสมพันธุ์	29
11	ชนิดของอาหารเพลว	30
12	แหล่งที่มาของอาหารหยาบ	31
13	ปริมาณการให้อาหารข้น	32
14	การเสริมไวตามินแร่ธาตุ	33
15	แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคนม	33
16	การเลี้ยงดูลูกโคก่อนจำหน่าย	34
17	แรงงานในการเลี้ยงโคนม	35
18	โรค พยาธิ และการป้องกันรักษา	37
19	การรีดนมและปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้	40
20	การจำหน่ายน้ำนมดิบในแต่ละวัน	42
21	ปัญหาในการจำหน่ายน้ำนม	43
22	ต้นทุนในการผลิตน้ำนมดิบ	44

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

การเลี้ยงโคนมมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมาเป็นเวลานานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน อาชีพการเลี้ยงโคนมกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งนี้เนื่องจากการเลี้ยงโคนมสามารถทำรายได้ให้กับเกษตรกรได้สม่ำเสมอตลอดทั้งปี นอกจากนี้การเลี้ยงโคนมเพื่อผลิตน้ำนมและเนื้อยังช่วยทดแทนการนำเข้าน้ำนมและเนื้อจากต่างประเทศ และยังเป็นการช่วยแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรได้อีกทางหนึ่งด้วย ถึงแม้ว่าการเลี้ยงโคนมจะขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว แต่ก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ

ระหว่างปี 2525 - 2530 จะเห็นว่าจำนวนและแม่โคนมที่เลี้ยงในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในปี 2525 มีแม่โคนม 11,500 ตัว สามารถผลิตน้ำนมดิบได้ 27,028.3 ตันต่อปี และเพิ่มขึ้นตามลำดับดังในปี 2530 เพิ่มขึ้นเป็น 41,200 ตัว สามารถผลิตน้ำนมดิบได้ประมาณ 78,261.1 ตันต่อปี (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนแม่โคนมและปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้

ปี พ.ศ.	แม่โคนม (ตัว)	ปริมาณน้ำนม (ตัน / ปี)
2525	11,500	27,028.3
2526	20,250	34,074.3
2527	24,000	43,544.1
2528	27,500	51,370.9
2529	31,500	63,569.7
2530	41,200	78,261.5

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2531)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากสถานการณ์ในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าภาวะการผลิตโคนมของประเทศไทยไม่เพียงพอต่อความต้องการการบริโภคของคนในประเทศ จึงทำให้ต้องมีการสั่งซื้อนมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศดังในปี 2525 ได้มีการสั่งซื้อนมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศปริมาณ 34,292 ตัน มูลค่า 1,649 ล้านบาท ส่วนในปี 2528 ได้มีการสั่งเข้าเพิ่มขึ้นคือปริมาณ 51,167 ตัน มูลค่า 2,193 ล้านบาท (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การสั่งซื้อนมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ

ปี พ.ศ.	ปริมาณสั่งเข้า (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2524	50,310	2,175
2525	34,292	1,649
2526	52,055	2,140
2527	34,842	2,084
2528	51,167	2,193

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร (2529)

จะเห็นได้ว่าในตารางที่ 1 และ 2 ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ในประเทศยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของคนในประเทศจึงทำให้ต้องมีการนำเข้าน้ำนมจากต่างประเทศ ซึ่งทำให้ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการใช้จ่ายทางด้านนี้ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและต้องได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที

อนึ่งการเลี้ยงโคนมในเขตลาดกระบังเป็นแหล่งเลี้ยงโคนมที่สำคัญในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเดิมบริเวณเขตนี้เป็นพื้นที่ว่างเปล่ามีทุ่งหญ้าอาหารสัตว์ซึ่งขึ้นเองตามธรรมชาติ ประกอบกับทางกรุงเทพมหานครเห็นว่าการเลี้ยงโคนมนั้นสามารถทำได้ในเขตลาดกระบัง ทางกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงมีโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมขึ้นในปี พ.ศ. 2530 โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายกรมปศุสัตว์ และนโยบายกรุงเทพมหานคร คือส่งเสริมการผลิตน้ำนมให้เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค ส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ตลอดจนส่งเสริมการบริโภคนมสด เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์

ดังนั้นจึงทำการศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปในการเลี้ยงโคนม การรวมตัวของเกษตรกร ต้นทุนการผลิต รายได้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคเพื่อที่จะนำเป็นแนวทางในการแก้ไขและส่งเสริมการเลี้ยงโคนมต่อไป

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือชมรมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตตลาดกระบัง
3. เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตตลาดกระบัง
4. เพื่อศึกษาตลาด ต้นทุนการผลิตและรายได้ของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม รวมทั้งการรวมกลุ่มของเกษตรกร นอกจากนี้ยังได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงโคนม ต้นทุนการผลิต การตลาด รายได้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และปรับปรุงในการเลี้ยงโคนมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาถึงสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพการดำเนินงานของสมาชิกทั้งในกลุ่มและชมรม สภาพการเลี้ยงโคนม การตลาด ต้นทุนการผลิตและรายได้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 31 ราย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม ในเขตตลาดกระบัง

กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม หมายถึง สมาชิกของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมแขวงขุมทอง เขตตลาดกระบัง ซึ่งทางกรมปศุสัตว์ให้การสนับสนุน

ชมรมผู้เลี้ยงโคนม หมายถึง สมาชิกของชมรมผู้เลี้ยงโคนมแขวงขุมทอง เขตตลาดกระบัง

สภาพการเลี้ยงโคนม หมายถึง การศึกษาถึงสภาพโรงเรือนในการเลี้ยงโคนม พันธุ์โคนม การให้อาหาร การเลี้ยงดูโคนมในระยะต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยง

ต้นทุนทั้งหมด หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ค่าเสียโอกาส และค่าเสื่อมทั้งหมดในการเลี้ยงโคนม แบ่งได้เป็น

(1) ต้นทุนผันแปร หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งสามารถเพิ่มหรือลด หรือเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ ประกอบด้วย ค่าแรงงาน ค่าอาหาร ค่าน้ำ – ไฟฟ้า ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่ายาป้องกันและรักษาโรค ค่าผสมพันธุ์ ค่าขนส่ง และค่าเสียโอกาสเงินลงทุน .

(2) ต้นทุนคงที่ หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมเครื่องมือและอุปกรณ์ ค่าเสียโอกาสเครื่องมือและอุปกรณ์ ค่าเสื่อมคอกและโรงเรือน ค่าเสียโอกาสคอกและโรงเรือน ค่าเสื่อมพันธุ์ของแม่โค และค่าเสียโอกาสของแม่โค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้แบ่งการตรวจเอกสารออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. บทความทางวิชาการ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บทความทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

พันธุ์โคนม

ภาควิชาสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2522 : 17) กล่าวว่าพันธุ์โคนมที่ใช้รีดนมแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ โคยุโรป และโคอินเดีย ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันทั้งรูปร่างลักษณะ คุณสมบัติ และความสามารถในการให้นม ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่ไม่มีพันธุ์และการ – ปรับปรุงพันธุ์เป็นของตนเอง จึงจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับโคทั้งสองกลุ่มนี้ เพราะโคนมที่เลี้ยงเพื่อรีดนมกันอยู่ทุกวันนี้ เป็นโคนมพันธุ์ผสมระหว่างโคยุโรป และโคอินเดีย

กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2527) รายงานว่า โคนมที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทยโดยทั่วไปเป็นลูกผสมระหว่างโคพื้นเมืองหรือโคอินเดีย กับพันธุ์แท้จากต่างประเทศเขตหนาว เช่น โฮลสไตน์ฟรีเซี่ยน เรดเดน บราวน์สวิส โดยมีระดับเลือดพันธุ์แท้ไม่เกิน 75 % และสรุปว่าสามารถเลี้ยงโคลูกผสมได้ในสภาพอากาศโดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ทนทานต่อโรคเมลง และสามารถให้น้ำนมเฉลี่ยวันละ 5 – 20 กิโลกรัม ซึ่งแตกต่างกันไปตามพันธุกรรม

การคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์

ชวนิศนดากร วรวรรณ (2520 : 33) กล่าวว่าการคัดเลือกโคนมมีอยู่ 2 แบบ คือ การคัดเลือกโดยใช้บัตรตัดสิน และการคัดเลือกโดยการเปรียบเทียบ การคัดเลือกโดยใช้บัตรตัดสินมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณารูปลักษณะทั่วไป ลักษณะทางการให้นม ความจุของร่างกาย และระบบเต้านม ส่วนการคัดเลือกโดยการเปรียบเทียบ พิจารณาเปรียบเทียบโดยดูโคทุกตัวทีละลักษณะ ดูว่ามีความเหลื่อมล้ำกันอย่างไร เช่น ลักษณะการเป็นโคนมที่ดี ส่วนหัว คอ ไหล่ หลัง ขาหลัง ข้อถีบ ความลึกของช่องท้อง บั้นท้าย เต้านม เป็นต้น...

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุวรรณา กิจภากรณ์ (2524 : 11) กล่าวว่า โคนมที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงในแถบร้อนเช่น ประเทศไทย ควรมีคุณสมบัติดังนี้คือ ให้ผลผลิตสูง มีอัตราการสืบพันธุ์สูง สามารถเลี้ยงดูและใช้ประโยชน์จากอาหารได้ตามสภาพแวดล้อม และมีความสามารถปรับตัวให้ทนต่ออากาศร้อน โรคแมลงได้อย่างดี ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ต้องปรับปรุงด้านพันธุกรรม เพื่อให้ได้โคนมพันธุ์ที่เหมาะสม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นโคพันธุ์แท้ หรือโคที่มีเลือดยุโรปสูงโดยอาศัยการคัดเลือกพันธุ์ และการผสมพันธุ์

จรัญ จันทลักขณา (2522 : 47) แนะนำการปรับปรุงพันธุ์โคนมในประเทศไทยว่าควรใช้การผสมแบบเพิ่มเลือด โดยให้มีเลือดโคยุโรปไม่เกิน 75 เปอร์เซนต์ และจะมีเลือดโคพันธุ์พื้นเมืองไม่เกิน 35 เปอร์เซนต์ เพราะโคนมที่มีเลือดยุโรปเกิน 75 เปอร์เซนต์นั้น จะมีความแข็งแรงทนทานน้อยเกินไป และต้องการจัดการดูแลอย่างถูกต้องเกินกว่าที่ชาวบ้านจะทำได้ จึงไม่เหมาะสมกับสภาพการเลี้ยงแบบชาวบ้าน

<u>โรงเรือน</u>

ชวนิศนดากร วรวรรณ (2520 : 261) แนะนำว่าโรงโคนมแบบปล่อยอิสระควรประกอบไปด้วยโรงนอน ที่กินอาหาร ลานคอก ทางเดิน รั้ว เครื่องให้น้ำ คอกคัด โรงเตรียมรีด โรงรีดนม คอกคลอด คอกเลี้ยงลูกโค คอกพยาบาล ที่ผสมพันธุ์ และที่เก็บอาหารและปุ๋ย นอกจากนี้ ตรีพล เจาะจิตต์ (2520) พบว่าแบบของโรงเรือนรีดนมที่ใช้ทั่วไปมีอยู่ 2 ประเภทคือ โรงรีดแบบไม่ยกพื้นกับโรงรีดแบบยกพื้น และสิ่งที่ควรตระหนักสำหรับการออกแบบก่อสร้างโรงรีดนมคือ ควรออกแบบให้มีขอบเขต เพื่อป้องกันคนพลุกพล่าน

อภิชาติ รัตนวาณิช (2523 : 14 – 15) แนะนำว่าการออกแบบก่อสร้างโรงเรือนโคนมควรพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้ คือ โรงโคจะต้องเย็นสบาย และออกแบบให้สะดวกในการทำความสะอาด สะดวกในการปฏิบัติงาน ให้ความปลอดภัยแก่โค ใช้วัสดุก่อสร้างในท้องถิ่นและราคาถูก แบบของโรงโคนมจะต้องดัดแปลงได้ง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาหารและการให้อาหาร

บุญล้อม ชีวะอิสระกุล (2526 : 1) กล่าวว่าอาหารสัตว์แบ่งตามลักษณะของอาหารออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ อาหารข้นและอาหารหยาบ ซึ่ง ชวนิศมดากร วรวรรณ (2520 : 107) ได้แบ่งอาหารหยาบออกเป็น 2 พวกคือ อาหารหยาบสดหรืออวบน้ำ และอาหารหยาบแห้ง ส่วนอาหารข้น แบ่งออกเป็นพวกอาหารหลัก อาหารเสริมโปรตีน อาหารเสริมไวตามิน พวกยาปฏิชีวนะ และฮอร์โมน

ในการให้อาหารข้น กองส่งเสริมปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ (2524) ให้คำแนะนำว่าแม่โครีดนมควรได้รับอาหารผสม 1 กิโลกรัมต่อน้ำนมที่รีดได้ทุก 3 กิโลกรัม ควรให้อาหารผสมวันละ 2 มื้อ (เช้า – เย็น) ขณะรีดนมโดยประมาณว่า แม่โคกินอาหารข้นหมด เมื่อรีดนมเสร็จ สำหรับการให้หญ้านั้น แนะนำว่าควรให้หญ้าผสมกับตระกูลถั่ว วิธีการให้โดยให้ทีละน้อย ๆ แต่บ่อยครั้ง และควรสับหรือตัดเป็นท่อนสั้น ๆ ในฤดูแล้งหรือช่วงขาดแคลนหญ้าควรเตรียมหญ้าแห้งไว้ให้เพียงพอกับจำนวนแม่โคที่มีอยู่ ถ้าเป็นหญ้าหมักควรให้หลังจากรีดนมแล้ว

โรคและการป้องกันรักษา

ประกาย จิตรกร (2527 : 141) กล่าวว่าแผนการสุขาภิบาลสำหรับควบคุมและป้องกันโรคสัตว์ประกอบด้วย การสร้างฝูงสัตว์ที่ได้รับคำรับรองว่าปราศจากโรค การเลือกสัตว์เพื่อใช้ทำพันธุ์ การทำเครื่องหมายที่ตัวสัตว์ อาหารและสุขภาพ การหมุนเวียนทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ การตรวจโรคเป็นประจำ การคัดสัตว์เลวออกจากฝูง การกักกันสัตว์ การทำลายซากสัตว์ การทำลายเชื้อโรคบริเวณที่เลี้ยงสัตว์ และการฉีดวัคซีนป้องกันโรค

ในการป้องกันโรคนั้น ชวนิศมดากร วรวรรณ (2524 : 137) กล่าวว่าการป้องกันการสูญเสียเนื่องจากโรคเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งอาจทำได้โดยการรักษาความสะอาดคอกและโรงเรือน การแยกสัตว์ป่วยให้อยู่ห่างจากสัตว์ปกติ ป้องกันอันตรายจากการกินอาหารที่เป็นพิษ บำรุงสุขภาพสัตว์ให้สมบูรณ์ และสร้างภูมิคุ้มกันโรคโดยการฉีดวัคซีน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โพธิ์ธวัช รัตนโชติ (2523 : 1) กล่าวว่าการป้องกันควบคุมโรคในโคนมจะได้ผลดีนั้นต้องคำนึงถึงการป้องกันโรคในลูกโค การป้องกันโรคมยาธิ การป้องกันโรคเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ การป้องกันโรคเต้านม การให้อาหารถูกต้อง การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อและอื่น ๆ

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยง

สากล อุไรคำ (2522 : 31) กล่าวถึงปัญหาการเลี้ยงโคนมว่ามีหลายประการที่สำคัญคือการขาดแคลนโคนมพันธุ์ดี เพราะโคนมที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นโคนมลูกผสมที่ให้นมเฉลี่ยต่อตัวอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ต้นทุนการผลิตน้ำนมสูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนทุ่งหญ้าอาหารสัตว์ และแหล่งน้ำตลอดจนขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินการ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริรัตน์ สาครินทร์ (2523 : 67) ได้ศึกษาปัญหาการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย พบว่าผู้เลี้ยงยังขาดความรู้ที่ถูกต้องในการเลี้ยง และเลี้ยงจำนวนน้อย ซึ่งเป็นโคที่มีประสิทธิภาพการให้นมค่อนข้างต่ำ ดังนั้นปริมาณน้ำนมภายในประเทศจึงมีไม่เพียงพอต่อการบริโภค

จากการศึกษาของศราวุธ ม่วงศรี (2524 : 75) พบว่าโรคที่พบเป็นประจำคือโรคปากและเท้าเปื่อย และโรคคอบวม ถึงแม้ว่าจะได้รับการฉีดวัคซีนเป็นประจำก็ยังไม่สามารถควบคุมได้ โรคที่ควรได้รับการตรวจเป็นประจำทุกปีคือ โรควัณโรค และโรคแท้งติดต่อ ถ้าพบจะต้องทำลายโคที่เป็นโรคดังกล่าว ส่วนโรคเต้านมอักเสบเกษตรกรสามารถตรวจได้เอง โดยการสังเกตุจากน้ำนมที่รีดออกมาครั้งแรก และอาการบวมแดงของเต้านม นอกจากนี้โรคที่พบโรคอื่น ๆ อีก เช่น โรคไข้ขาแข็ง ท้องเสีย ท้องอืด สะดืออักเสบ โรคปอดบวม และโรคไข้นม

บุญมี กองสมบัติ (2526 : 64) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสุขาภิบาลและการป้องกันควบคุมโรคสัตว์ของสมาชิกสหกรณ์โคนมอยุธยา 130 ราย พบว่าโคนมของสมาชิกร้อยละ 100 ได้รับการตรวจวัณโรคและโรคแท้งติดต่ออย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ก็มีการทำความสะอาดภาชนะรีดนม และถังใส่นม รองลงมาคือ แยกสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นต่างหากร้อยละ 78.46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรลือศักดิ์ โสรรัจจกิจ (2528 : 43) ศึกษาถึงชนิดและคุณค่าทางอาหารของพืชอาหารสัตว์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พืชอาหารสัตว์ที่ขึ้นมากที่สุด คือ หญ้าขน ซึ่งจากการวิเคราะห์หาคุณค่าทางอาหารประกอบด้วย วัตถุแห้ง 91.33 เปอร์เซนต์ โปรตีน 8.34 เปอร์เซนต์ ไขมัน 2.21 เปอร์เซนต์ เถ้า 11.58 เปอร์เซนต์ และไนโตรเจนฟรีแอกแทรช์ 43.85 เปอร์เซนต์

ชาญชัย จันทร์เอื้อ (2530 : 11) รายงานว่าปัญหาที่พบมากในการเลี้ยงคือ การผสมติดยากและเมื่อโคป่วยขาดแคลนสัตวแพทย์ในการดูแลรักษา ส่วนความคิดเห็นของสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมต้องการให้สัตวแพทย์ผู้ให้บริการด้านผสมเทียมมาให้ทันเวลา เมื่อโคเป็นสัดรวมทั้งให้มีสัตวแพทย์ในท้องถิ่นมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

วิธีการรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่วนใหญ่ในการศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตคลาดกระบัง มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ โดยการออกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์จากเกษตรกร สำหรับแบบสอบถามนั้นมีทั้งคำถามปิดและคำถามเปิด โดยแบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ตอนที่ 2 สภาพการเป็นสมาชิกของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ตอนที่ 3 สภาพการเลี้ยงโคนม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และตอนที่ 4 การตลาดและต้นทุนการผลิต

วิธีที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อันได้แก่ กรมปศุสัตว์ กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในที่นี้คือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเขตลาดกระบัง ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 31 ราย ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาประชากรทั้งหมด 31 ราย โดยแบ่งกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 19 ราย และชมรมผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 12 ราย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพการเป็นสมาชิก ตลอดจนสภาพการเลี้ยง โดยใช้สูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การหาค่าร้อยละ = $\frac{n}{N} \times 100$

n = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ทำการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดที่ศึกษา

- การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) เป็นการรวบรวมข้อมูลแต่ละชุดของสมาชิกทั้งหมดหารด้วยจำนวนสมาชิกที่ได้จากการศึกษา ซึ่งค่าที่ได้ทำให้ทราบถึงค่าเฉลี่ยหรือค่ากลางของข้อมูลแต่ละชุด

สูตรคำนวณ $\bar{X} = \frac{\Sigma Xi}{N}$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการวิเคราะห์

ΣXI = ผลรวมของคะแนนรวมทั้งหมด

N = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรทั้งหมด

- การหาค่าพิสัย ใช้เมื่อต้องการเปรียบเทียบการกระจายข้อมูลอย่างคร่าว ๆ หรือตัวเลขในแต่ละชุดกระจัดกระจายมากจนเห็นว่าจะต้องนำค่าพิสัยมาพิจารณาประกอบค่ากระจายอื่น ๆ

ค่าพิสัย = ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของค่าสังเกตุ

2. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต

- ต้นทุนคงที่ มีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

ค่าใช้ที่ดิน = $\frac{\text{ค่าเช่า/ไร่/ปี} \times \text{จำนวนไร่}}{\text{จำนวนน้ำนมที่ได้/ปี}}$

- ค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์

= $\frac{\text{ราคาปีแรก} - \text{ราคาปีสุดท้าย}}{\text{อายุใช้งาน (ปี)} \quad \text{จำนวนโคที่เลี้ยง/ปี}}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

– ค่าเสียโอกาสเงินทุนโรงเรือนและอุปกรณ์

$$\frac{\text{ค่าลงทุนโรงเรือน} \times \text{อัตราดอกเบี้ย (13\%)} \times \text{ระยะเวลาที่เลี้ยง (ปี)}}{\text{จำนวนโคที่เลี้ยง/ปี} \quad 100}$$

– ต้นทุนผันแปร = ค่าแรงงาน + ค่าอาหาร + ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง + ค่าอื่น ๆ

– ต้นทุนทั้งหมด = ต้นทุนผันแปร + ต้นทุนคงที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

(ตารางภาคผนวกที่ 1)

เพศ อายุ ระดับการศึกษาและสมาชิกในครอบครัว

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 93.55 นอกจากนั้นเป็นเพศหญิงร้อยละ 6.45 มีอายุมากที่สุดคือ 54 ปี อายุน้อยที่สุด 28 ปี อายุโดยเฉลี่ยคือ 42 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 35.49 มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี ส่วนทางด้านการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่คือร้อยละ 83.87. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 9.67 จบชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน โดยมีสมาชิกในครอบครัวมากที่สุดถึง 13 คน และน้อยที่สุด 2 คน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 51.61 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 6 – 9 คน

อาชีพหลักและอาชีพรอง

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตลาดกระบังส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักร้อยละ 68.74 รองลงมาทำนาร้อยละ 19.35 และเลี้ยงปลาร้อยละ 9.68 นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 61.29 ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพรอง รองลงมาคือร้อยละ 25.81 ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมและอีกร้อยละ 12.90 เลี้ยงปลา

การที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักเนื่องจากในเขตลาดกระบังมีแหล่งพืชอาหารสัตว์ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติอยู่มาก ประกอบกับเป็นอาชีพที่ทำให้มีรายได้ที่มั่นคงและเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในขณะเดียวกันเกษตรกรก็จะประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพรอง เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมและมีน้ำอย่างเพียงพอ ซึ่งสามารถทำนาได้ถึงปีละ 2 ครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายได้

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีรายได้ต่ำสุด 10,000 บาทต่อปี และมีรายได้สูงสุด 1,150,000 บาทต่อปี มีรายได้เฉลี่ย 93,599.33 บาทต่อปี ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 32.26 มีรายได้อยู่ในช่วง 30,001 - 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 19.35 มีรายได้อยู่ในช่วง - 50,001 - 70,000 บาท

พื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์จากที่ดิน

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตลาดกระบังส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินถึงร้อยละ 64.52 รองลงมาเป็นการเช่าที่ดินจากผู้อื่นร้อยละ 29.03 และพบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 80 ไร่ มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 23 ไร่ ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 38.71 มีพื้นที่ถือ - ครองอยู่ในช่วง 20 ไร่ขึ้นไป รองลงมาคือร้อยละ 25.81 มีพื้นที่การถือครองอยู่ในช่วง 1 - 5 ไร่ ซึ่งการใช้ประโยชน์จากที่ดินของเกษตรกรมีรายละเอียดดังนี้

1. เป็นที่อยู่อาศัย เกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 51.61 มีพื้นที่เป็นที่อยู่อาศัยอยู่ในช่วง 1 - 2 ไร่ รองลงมาคือร้อยละ 35.48 เป็นที่อยู่อาศัยอยู่ในช่วง 3 - 4 ไร่

2. ทำนา เกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 41.67 มีพื้นที่ทำนาอยู่ในช่วง 16 - 20 ไร่ รองลงมาคือร้อยละ 33.34 มีพื้นที่ทำนาอยู่ในช่วงมากกว่า 20 ไร่

3. เลี้ยงโคนม เกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 44.44 มีพื้นที่เลี้ยงโคนมอยู่ในช่วง 5 - 10 ไร่ รองลงมาคือร้อยละ 37.03 มีพื้นที่เลี้ยงโคนมอยู่ในช่วงต่ำกว่า 5 ไร่

4. เลี้ยงปลา เกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 63.64 มีพื้นที่เลี้ยงปลาอยู่ในช่วง 16 - 20 ไร่ รองลงมาคือร้อยละ 18.18 มีพื้นที่เลี้ยงปลาอยู่ในช่วงมากกว่า 20 ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรม

การเป็นสมาชิก

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง และชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะมีสมาชิกต่างกันคือ พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรจะเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมร้อยละ 61.29 และรองลงมาคือเป็นสมาชิกชมรมผู้เลี้ยงโคนมร้อยละ 38.71

การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทองนั้น ก่อตัวขึ้นโดยการรวมตัวของเกษตรกรเมื่อปี 2528 ต่อมาได้จัดตั้งเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทองเมื่อปี 2530 ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 34 ราย โดยมีสมาชิกผู้ทำการเลี้ยงโคนมมีเพียง 19 รายเท่านั้น หลังจากนั้นได้มีเกษตรกรบางส่วนที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันได้แยกออกมาทำการจัดตั้งเป็นชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทองเมื่อเดือน – ธันวาคม 2531 ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 12 ราย

สาเหตุที่เป็นสมาชิก

เกษตรกรที่เป็นทั้งสมาชิกกลุ่มและชมรม ส่วนใหญ่คือร้อยละ 48.39 เข้าเป็นสมาชิกเพราะเพื่อนบ้านชักชวน รองลงมาคือร้อยละ 35.48 คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงโคนมและร้อยละ 16.13 เป็นสมาชิกเนื่องจากเจ้าหน้าที่แนะนำ

บทบาทและหน้าที่

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นทั้งสมาชิกของกลุ่มและชมรมส่วนใหญ่คือร้อยละ 58.84 มีสภาพการเป็นสมาชิกทั่วไป รองลงมาคือร้อยละ 32.26 มีบทบาทและหน้าที่เป็นคณะกรรมการ เช่น ผู้จัดการโรงนม, เลขาโรงนม, เหรัญญิก และผู้ตรวจสอบ เป็นต้น

การเสียค่าธรรมเนียมในการเข้าเป็นสมาชิก

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทองทุกคน จะเสียค่าธรรมเนียมในการเข้าเป็นสมาชิกเป็นจำนวนเงิน 100 บาท ส่วนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทองทุกคนจะไม่เสียเงินในการเข้าเป็นสมาชิก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือชมรม

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เป็นทั้งสมาชิกกลุ่มและชมรม ส่วนใหญ่คือร้อยละ 31.95 ได้รับประโยชน์คือทำให้มีแหล่งรับซื้อน้ำนมที่แน่นอน รองลงมาคือร้อยละ 23.71 ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 19.59 ให้ความเห็นว่าได้รับบริการต่าง ๆ จากรัฐ เช่น การบริการในเรื่องการฉีดวัคซีนป้องกันโรค การผสมเทียมและความรู้ทางวิชาการในการจัดการเลี้ยงโคนมที่ถูกวิธี – เป็นต้น

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

36093

ตารางที่ 3 สภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มและชมรม

รายการ	จำนวน (N=31)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิก		
กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง	19	61.29
ชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง	12	38.71
สาเหตุที่เป็นสมาชิก		
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์แนะนำ	5	16.31
เพื่อนบ้านชักชวน	15	43.39
คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงโคนม	11	35.48
บทบาทและหน้าที่		
ประธาน	2	6.45
รองประธาน	2	6.45
คณะกรรมการ	10	32.26
สมาชิกทั่วไป	17	58.84
การเสียค่าธรรมเนียมในการเข้าเป็นสมาชิก		
เสีย (100 บาท/ปี)	19	61.29
ไม่เสีย	12	38.71
ประโยชน์จากการเป็นสมาชิก (n= 97)*		
ทำให้มีแหล่งรับซื้อน้ำนมที่แน่นอน	31	31.95
ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น	23	23.71
มีงานทำตลอดปี	11	35.48
ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านบริการต่าง ๆ	19	19.59
สะดวกในการซื้ออาหารและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเลี้ยงโคนม	8	8.25
ทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มหรือชมรม	5	5.15

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

เอกสารนี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาของกลุ่มหรือชมรม

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นทั้งสมาชิกของกลุ่มและชมรม ส่วนใหญ่คือร้อยละ 43.40 แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับพันธุ์โคนมที่ทางกรุงเทพมหานครให้มีปริมาณน้ำนมลดลง โดยมีข้อเสนอแนะให้ทางปศุสัตว์เขตลาดกระบัง ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมพันธุ์ดีให้มากขึ้น รองลงมาคือร้อยละ 35.85 มีปัญหาในด้านการขาดแคลนเงินทุนในการเลี้ยงโคนม โดยทางกลุ่มได้ขอให้ทางกรุงเทพฯ ช่วยในเรื่องการจัดหาเงินกู้ให้แก่สมาชิกในอัตราดอกเบี้ยต่ำ นอกจากนี้สมาชิกของทั้งกลุ่มและชมรมร้อยละ 13.21 มีปัญหาในเรื่องความขัดแย้งในการบริหารงานของกลุ่มและชมรม ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรให้ทางปศุสัตว์เขตลาดกระบังให้มีการตั้งเป็นเพียงกลุ่มเดียวเพื่อประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน

ตารางที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิก

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (n=53)*	ร้อยละ
1. พันธุ์โคนมให้ปริมาณน้ำนมลดลง	ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมพันธุ์ดีให้มากขึ้น	23	43.40
2. การขาดแคลนเงินทุนในการเลี้ยงโคนม	ให้ทางเขตลาดกระบังจัดหาเงินกู้	19	35.85
3. ความขัดแย้งในการบริหารงานของกลุ่มและชมรม	ควรให้มีการจัดตั้งเป็นเพียงกลุ่มเดียว	7	13.21
4. การขาดความรู้และวิธีการที่ถูกต้องในการเลี้ยงโคนม	ให้การศึกษาและอบรมแก่สมาชิกที่ถูกต้อง	4	7.54

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประชุมของกลุ่มหรือชมรม

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง จะมีการประชุมทุกวันอังการแรกของทุกเดือน ซึ่งสถานที่ในการประชุมคือสำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในการประชุมนั้นจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกและแก้ไขปัญหาของสมาชิกด้วย ซึ่งจะทำให้สมาชิกของกลุ่มทุกท่านมีความพอใจในการตัดสินใจของกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานครมาเป็นประธานที่ประชุม และมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบัง เป็นผู้ให้ความรู้แก่สมาชิกด้วย

ส่วนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง จะมีการประชุมไม่แน่นอน ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกของชมรมมีจำนวนน้อยซึ่งจะมีการติดต่อกันเป็นประจำทุกวัน สำหรับสถานที่ในการประชุมคือที่ทำการชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง ซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยสมาชิกส่วนใหญ่มีความพอใจในการตัดสินใจของชมรม เนื่องจากเป็นเสียงส่วนใหญ่ในการประชุมของชมรมแต่ละครั้งจะไม่มีเจ้าหน้าที่ของเขตหรือหน่วยงานอื่น ๆ มาเข้าร่วมประชุม

การรับซื้อน้ำนมดิบจากสมาชิก

กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง จะมีการรับซื้อน้ำนมดิบจากสมาชิกในราคา 6.25 บาทต่อกิโลกรัม ทั้งนี้จะมีการตรวจสอบคุณภาพของน้ำนมดิบทุกครั้งที่สมาชิกนำน้ำนมดิบมาจำหน่าย โดยจะทำการตรวจสอบโรคเต้านมอีกเสียให้ทางปศุสัตว์เขตลาดกระบังทำการตรวจ ซึ่งทางกลุ่มจะมีการรับซื้อน้ำนมดิบตามคุณภาพของน้ำนมดิบที่ทางสมาชิกนำนมจำหน่าย

ส่วนทางชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง จะมีการรับซื้อน้ำนมดิบจากสมาชิกในราคา 6.75 บาทต่อกิโลกรัม และทางชมรมจะมีการตรวจสอบคุณภาพของน้ำนมดิบโดยให้ทางภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง เป็นผู้ทำการตรวจสอบน้ำนม ซึ่งทางกลุ่มจะมีการรับซื้อน้ำนมดิบตามคุณภาพของน้ำนมดิบที่สมาชิกนำมาจำหน่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจำหน่ายน้ำนมของกลุ่มหรือชมรม

จากการศึกษาพบว่าการจำหน่ายน้ำนมของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง มีลักษณะ 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การจำหน่ายในรูปน้ำนมดิบ ซึ่งจะมีผู้รับซื้อได้แก่

1.1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน จำนวนประมาณ 220 กิโลกรัมต่อวัน ในราคากิโลกรัมละ 7 บาท

1.2 มีผู้มาติดต่อซื้อโดยตรงที่ทำการกลุ่ม จำนวนประมาณ 105 กิโลกรัมต่อวัน ในราคากิโลกรัมละ 9 - 10 บาท

2. การจำหน่ายในรูปน้ำนมพร้อมดื่ม โดยวิธีการพาสเจอร์ไรซ์ แล้วบรรจุขวดขนาด 500 ซีซี. ซึ่งขายส่งในราคาขวดละ 4.50 บาท และขายปลีกในราคาขวดละ 5.00 บาท

ส่วนการจำหน่ายน้ำนมของชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง จะมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ซึ่งมี 2 รูปแบบดังนี้

1. การจำหน่ายในรูปน้ำนมดิบ ซึ่งมีผู้มารับซื้อคือ

1.1 คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง จำนวนประมาณ 25 - 30 กิโลกรัมต่อวัน ในราคากิโลกรัมละ 7 บาท

1.2 มีผู้มาติดต่อซื้อโดยตรงที่ทำการชมรม จำนวนประมาณ 90 - 100 กิโลกรัมต่อวัน ในราคากิโลกรัมละ 8 - 9 บาท

2. การจำหน่ายในรูปน้ำนมพร้อมดื่ม โดยวิธีการพาสเจอร์ไรซ์ แล้วบรรจุถุงพลาสติกขนาด 250 ซีซี. ซึ่งขายส่งในราคาถุงละ 3.50 บาท และขายปลีกในราคาถุงละ 4.00 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง

การจัดการรายได้ของกลุ่มและชมรม

จากการศึกษาเรื่องการจัดการรายได้ของกลุ่มและชมรม พบว่าทั้งกลุ่มและชมรมต่างก็มีการจัดสรรรายรับ รายจ่ายไว้อย่างมีระเบียบ และจากการดำเนินงานของกลุ่มจะเห็นได้ว่ารายรับจากการดำเนินงานค่อนข้างสูงคือได้รายรับถึง 955,600 บาท/ปี แต่รายจ่ายก็มากเช่นกัน คือ 131,400 บาท/ปี สำหรับชมรมนั้นรายได้จากการดำเนินงานจะได้เท่ากับ 620,660 บาท/ปี และมีรายจ่ายเท่ากับ 565,000 บาท/ปีเมื่อหักรายจ่ายออกจากรายรับแล้วชมรมจะได้กำไรเพียง 55,660 บาท/ปี เท่านั้น (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบรายรับและรายจ่ายของกลุ่มและชมรม

รายการ	รายรับ (บาท/ปี)		รายจ่าย (บาท/ปี)	
	กลุ่มฯ	ชมรมฯ	กลุ่มฯ	ชมรมฯ
ค่าสมาชิก	3,400	–		
ขายน้ำนมดิบ	799,600	415,660		
ขายน้ำนมพร้อมดื่ม	156,000	205,000		
การประชุมกลุ่ม			1,200	–
การจำหน่ายน้ำนมดิบ				
– ค่าเก็บรักษาน้ำนมดิบ			160,000	101,000
– ค่าขนส่งน้ำนมดิบ			230,000	119,000
การแปรรูปน้ำนม				
– ค่าเชื้อเพลิง			150,000	97,000
– ค่าภาชนะบรรจุ			110,000	109,000
– ค่าแรงงาน			95,000	89,000
– ค่าวัสดุอุปกรณ์			78,000	49,000
รวมทั้งหมด	955,600	620,660	824,200	565,000

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือกลุ่มหรือชมรม

ทางกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมนั้นจะได้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่อไปนี้คือ

1. ทางสำนักงานกรุงเทพมหานครและสำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานครให้ความช่วยเหลือในด้านส่งเสริมและแนะนำวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องตลอดจนนำพันธุ์โคนมมาให้สมาชิกได้ทดลองเลี้ยง

2. สำนักงานปศุสัตว์เขตลาดกระบัง ให้ความช่วยเหลือในด้านการบริการรักษาพร้อมทั้งฉีดวัคซีนป้องกันโรค และบริการผสมเทียม พร้อมทั้งให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการจัดการ การให้อาหาร อารป้องกันโรค ตลอดจนการปรับปรุงพันธุ์

ส่วนทางด้านชมรมผู้เลี้ยงโคนมนั้น จะได้รับความช่วยเหลือจากทางคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยมีอาจารย์ของภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ให้ความช่วยเหลือในด้านตลาดน้ำนมดิบ การให้อาหารและสูตรอาหารแก่สมาชิกชมรมผู้เลี้ยงโคนมซุมทอง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพการเลี้ยงโคนม

สภาพของโรงเรือน

จากการศึกษาพบว่าสภาพพื้นที่เลี้ยงโคนมบริเวณซุมทอง มีสภาพเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง การทำคอกและการปลูกสร้างโรงเรือนจำเป็นต้องยกพื้นให้สูงพ้นระดับน้ำ เพื่อให้การระบายน้ำโสโครกและกำจัดสิ่งปฏิกูลออกจากโรงเรือนทำได้สะดวก (ดังแสดงในตารางที่ 6)

สถานที่ตั้งของโรงเรือน

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 58.06 จะสร้างโรงเรือนติดกับที่อยู่อาศัย เพราะเกษตรกรถือความสะดวกในการจัดการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดเป็นหลัก และเกษตรกรร้อยละ 38.71 จะสร้างโรงเรือนแยกต่างหากจากที่อยู่อาศัย โดยจะปลูกสร้างโรงเรือนเป็นแบบถาวร พื้นเทด้วยคอนกรีตเพื่อรักษาความสะอาดได้ง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดของโรงเรือน

พบว่าขนาดของโรงเรือนของเกษตรกรมีพื้นที่ต่ำสุด 9 ตารางเมตร สูงสุด 56 ตารางเมตร โรงเรือนมีขนาดเฉลี่ย 30 ตารางเมตร ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 45.16 สร้างโรงเรือนที่มีขนาดอยู่ในช่วง 11 - 20 ตารางเมตร รองลงมาคือร้อยละ 35.48 สร้างโรงเรือนที่มีขนาดอยู่ในช่วง 21 - 30 ตารางเมตร

ชนิดและวัสดุมุงหลังคา

โรงเรือนโคนมของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 54.84 จะสร้างหลังคาเป็นแบบหน้าจั่ว รองลงมาคือร้อยละ 41.93 จะสร้างหลังคาเป็นแบบเพิงหมาแหงน ส่วนวัสดุที่ใช้มุงหลังคาส่วนใหญ่ร้อยละ 38.71 ทำด้วยใบจาก รองลงมาคือร้อยละ 32.25 จะมุงหลังคาด้วยสังกะสี

วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 90.32 จะสร้างโรงเรือนด้วยไม้เนื้อแข็ง รองลงมาคือร้อยละ 9.68 จะสร้างโรงเรือนด้วยคอนกรีต

มูลค่าโรงเรือน

ราคาโรงเรือนของเกษตรกรมูลค่าต่ำสุด 3,000 บาท มูลค่าสูงสุด 55,000 บาท มูลค่าโรงเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 10,130 บาท มูลค่าโรงเรือนของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 38.11 อยู่ในช่วง 7,001 - 9,000 บาท รองลงมาคือร้อยละ 19.35 อยู่ในช่วง 5,001 - 7,000 บาท

รางอาหารและรางน้ำ

การสร้างรางอาหารโคนมของเกษตรกรทุกรายจะสร้างไว้ด้านหน้าของโค อยู่ตามความยาวของคอกซึ่งทำด้วยไม้สูงประมาณ 0.6 เมตร กว้างประมาณ 0.5 เมตร พื้นเทด้วยคอนกรีต เพื่อจุดประสงค์ให้สะดวกในการกินอาหารของโคและการทำความสะอาดรางอาหาร ส่วนลักษณะของภาชนะที่ให้น้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้นางรถยนต์เก่าขนาดเล็กซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 15 - 25 เซนติเมตร โดยนำมาดัดแปลงเป็นอ่างน้ำ ซึ่งในบางครั้งหลังจากให้น้ำแล้วนำมาใส่เป็นที่ให้อาหารอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 แสดงสภาพของโรงเรือน

รายการ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
สถานที่ตั้งของโรงเรือน		
ใต้ถุนบ้าน	1	3.23
ติดกับตัวบ้าน	18	58.06
แยกออกต่างหาก	12	38.71
ขนาดของโรงเรือน		
น้อยกว่า 11 ตารางเมตร	1	3.23
11 – 20 ตารางเมตร	14	45.16
21 – 30 ตารางเมตร	11	35.48
31 – 40 ตารางเมตร	3	9.68
มากกว่า 40 ตารางเมตร	2	6.45
วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างโรงเรือน		
คอนกรีต	3	9.68
ไม้เนื้อแข็ง	28	90.32
วัสดุที่ใช้มุงหลังคา		
สังกะสี	10	32.25
กระเบื้อง	9	29.04
ใบจาก	12	38.71
ประเภทของหลังคา		
เพิงหมาแหงน	17	34.84
เพิงหมาแหลนกลาย	1	3.23
หน้าจั่ว	13	41.93

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
มูลค่าโรงเรือน		
3,001 - 5,000 บาท	3	9.68
5,001 - 7,000 บาท	6	19.35
7,001 - 9,000 บาท	12	38.71
9,001 - 11,000 บาท	5	16.31
11,001 บาทขึ้นไป	5	16.31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธุ์และการผสมพันธุ์โคนม

พันธุ์โคนม

ระดับสายเลือด

จากการศึกษาพบว่าพันธุ์โคนมที่เกษตรกรเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมโฮลสไตน์-ฟรีเซี่ยน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 87.95 มีระดับสายเลือด 50 - 75 % รองลงมาคือร้อยละ 8.93 มีระดับสายเลือด 75 - 80 % (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 แสดงระดับสายเลือดของโคนม

ระดับสายเลือด	จำนวน(n=224)	ร้อยละ
50 - 75 เปอร์เซ็นต์	197	87.95
76 - 80 เปอร์เซ็นต์	20	8.93
มากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์	7	3.12

ประเภทโคนม

จากการศึกษาพบจำนวนโคนมทั้งหมดของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเขตลากระบัง มีจำนวน 224 ตัว ทั้งนี้ประเภทโคนมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงรีดนมถึงร้อยละ 30.80 รองลงมาคือร้อยละ 23.21 เป็นลูกโค โคตั้งท้องร้อยละ 20.09 โครุ่นร้อยละ 12.05 โคสาวร้อยละ 8.04 และโคระยะพักนมร้อยละ 5.81 จากจำนวนลูกโคทั้งหมดแยกเป็นเพศเมียร้อยละ 55.77 รองลงมาเป็นลูกโคเพศผู้ร้อยละ 44.23 และจากจำนวนโครุ่นทั้งหมดแยกเป็นเพศเมียร้อยละ 59.26 รองลงมาเป็นเพศผู้ร้อยละ 40.74

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 แสดงประเภทของโคนม

ประเภทของโคนม	จำนวน				จำนวนทั้งหมด (n=224)	ร้อยละของทั้งหมด
	เพศผู้		เพศเมีย			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ลูกโค	23	44.23	29	55.77	52	23.21
โครุ่น	11	40.74	16	59.26	27	12.03
โคสาว	-	-	18	8.04	18	8.04
โคตั้งท้อง	-	-	45	20.09	45	20.09
โคกำลังรีดนม	-	-	69	30.80	69	30.80
โคระยะพักนม	-	-	13	5.81	13	5.81

แหล่งที่มาของโคนม

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับโคนมโดยการซื้อ ขาย ภายในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 48.39 รองลงมาคือซื้อจากเกษตรกรจังหวัดอื่น ได้แก่ สระบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ร้อยละ 35.48 และมีเกษตรกรบางส่วนได้รับโคนมจากโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมกรุงเทพ - มหานคร ร้อยละ 16.13 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงแหล่งที่มาของโคนม

แหล่งที่มาของโคนม	จำนวน(n=31)	ร้อยละ
ซื้อจากเกษตรกรในกรุงเทพฯ	15	48.39
ซื้อจากเกษตรกรนอกกรุงเทพฯ	11	35.48
โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมกรุงเทพฯ	5	16.13

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผสมพันธุ์

วิธีการผสมพันธุ์

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมด ใช้วิธีการผสมพันธุ์โดยวิธีผสมเทียม โดยได้รับการบริการฟรีจากเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร ซึ่งเกษตรกรจะเป็นผู้สังเกตุอาการเป็นสัดของโค เมื่อพบโคตัวใดเป็นสัดก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทราบเพื่อทำการผสมเทียม โดยจะทำการผสมเทียมหลังจากที่แม่โคคลอดลูกแล้ว 2 - 3 เดือน

แนวทางในการผสมพันธุ์

เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการพันธุ์ลูกผสมโฮลสไตน์ฟรีเชี่ยน ซึ่งมีสายเลือด 75 เปอร์เซนต์ขึ้นไป เพราะว่าสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายในเขตลาดกระบังได้ดีและให้ผลผลิตทางด้านน้ำนมสูงขึ้น

ส่วนชนิดของน้ำเชื้อแช่แข็งพบว่าเกษตรกรทั้งหมด ต้องการน้ำเชื้อแช่แข็งที่ผลิตภายในประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรมีความเข้าใจว่า น้ำเชื้อแช่แข็งที่ผลิตภายในประเทศจะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในประเทศไทย

ปัญหาในการผสมพันธุ์

ปัญหาในการผสมพันธุ์พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 67.74 ได้แก่อัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ รองลงมาคือร้อยละ 22.58 ได้แก่เกษตรกรไม่ทราบช่วงเวลาการเป็นสัดที่แน่นอนของโค และปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขาดความรับผิดชอบร้อยละ 9.68 ในเรื่องเจ้าหน้าที่มาไม่ตรงเวลาหรือบางครั้งไม่มาปฏิบัติหน้าที่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แสดงปัญหาในการผสมพันธุ์

ปัญหาในการผสมพันธุ์	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
อัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ	21	67.74
ไม่ทราบช่วงเวลาการเป็นสัด	7	22.58
เจ้าหน้าที่ขาดความรับผิดชอบ	3	9.68

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาหารและการให้อาหาร

อาหารเหลว

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้นมผงผสมที่เลี้ยงลูกโคร้อยละ 61.29 รองลงมาเกษตรกรจะให้ลูกโคกินนมจากแม่โคร้อยละ 38.71 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 แสดงชนิดของอาหารเหลว

ชนิดของอาหารเหลว	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
นมจากแม่โค	12	38.71
นมผงเทียมผสมน้ำ	19	61.29

อาหารหยาบ

ชนิดและแหล่งที่มาของอาหารหยาบ

อาหารหยาบที่เกษตรกรใช้เลี้ยงโคนมอยู่เป็นประจำคือ หญ้าสดได้แก่ หญ้าขน และหญ้าปล้อง และมีการเสริมฟางข้าวในฤดูที่ขาดแคลนหญ้า ส่วนแหล่งที่มาของอาหารหยาบพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ร้อยละ 90.32 ได้อาหารหยาบที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ รองลงมาคือร้อยละ 9.68 ได้จากพืชอาหารสัตว์ที่ปลูกไว้ตามพื้นที่ว่างเปล่า (ตารางที่ 12)

ปริมาณการให้อาหารหยาบ

เกษตรกรจะให้อาหารหยาบประมาณวันละ 2 ครั้ง คือเวลาประมาณ 10.00-12.00 น. และตอนเย็น 16.00 - 18.00 น. หลังจากรีดนมเสร็จ ซึ่งปริมาณอาหารหยาบที่ให้ไม่จำกัด ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะให้ปริมาณอาหารหยาบประมาณ 25 - 30 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 แสดงแหล่งที่มาของอาหารหยาบ

ลักษณะแหล่งที่มาของอาหารหยาบ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
พืชอาหารสัตว์ที่ปลูกไว้ตามพื้นที่ว่างเปล่า	3	9.68
พืชอาหารสัตว์ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ	28	90.32

อาหารข้น

ลักษณะอาหารข้น

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 61.29 จะผสมอาหารข้นเองรองลงมาร้อยละ 38.71 จะจ้างให้โรงผสมอาหารสัตว์ผสม ซึ่งเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทองจะผสมอาหารข้นเอง หลังจากนั้นทำการจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคากิโลกรัมละ 4 บาท ส่วนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทองใช้อาหารข้นที่โรงอาหารสัตว์ผสมในราคาประมาณกิโลกรัมละ 4 บาท ซึ่งสูตรอาหารได้จากภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

ปริมาณการให้อาหารข้นต่อวัน

เกษตรกรทุกรายจะมีการให้ปริมาณอาหารข้นที่เหมือนกัน คือจะแตกต่างกันตามประเภทของโค คือ การให้อาหารข้นสำหรับโคเล็กประมาณ 1 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน สำหรับโครุ่นโคสาวและโคพักการให้นมจะให้อาหารข้นประมาณ 1 – 2 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ส่วนโคตั้งท้องให้อาหารข้นอยู่ในช่วง 5 – 6 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน สำหรับโคกำลังให้นมเกษตรกรจะให้อาหารข้นมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นกับปริมาณน้ำนมที่แม่โคผลิตได้ ทั้งนี้หากแม่โคให้นม 3 กิโลกรัมจะให้อาหารข้นเสริม 1 กิโลกรัม (ตารางที่ 13)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 13 แสดงปริมาณการให้อาหารข้น

ประเภทของโค	ปริมาณอาหารข้น (ก.ก./ตัว/วัน)
โคเล็ก	1
โครุ่น – โคสาว	1 – 2
โคพักการให้นม	1 – 2
โคตั้งท้อง	5 – 6
โคกำลังให้นม (ปริมาณน้ำนมที่ได้/ตัว/วัน)	
3 กิโลกรัม	1.0
4 กิโลกรัม	1.5
5 กิโลกรัม	1.5
6 กิโลกรัม	2.0
7 กิโลกรัม	2.5
8 กิโลกรัม	2.5
9 กิโลกรัม	3.0
10 กิโลกรัม	3.0
12 กิโลกรัม	4.0
15 กิโลกรัม	5.0
18 กิโลกรัม	6.0

การเสริมไวตามินแร่ธาตุ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 61.29 จะเสริมไวตามินแร่ธาตุโดยการผสมในอาหารข้น ในอัตราส่วน 1 – 2 กิโลกรัมต่ออาหาร 100 กิโลกรัม และใช้ก้อนแร่ธาตุให้เลียกิน ส่วนเกษตรกรรายอื่น ๆ ร้อยละ 38.71 ไม่ได้ใช้ก้อนแร่ธาตุให้โคเลียกิน (ตารางที่ 14)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 14 แสดงการเสริมไวตามินแร่ธาตุ

การเสริมไวตามินแร่ธาตุ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
มีการใช้ก้อนแร่ธาตุ	19	61.29
ไม่ได้ใช้ก้อนแร่ธาตุ	12	38.71

แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคนม

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่คือร้อยละ 90.32 ใช้น้ำจากคลองในการเลี้ยงโคนม รองลงมาคือร้อยละ 9.68 ใช้น้ำบาดาลในการเลี้ยงโคนม (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 แสดงแหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคนม

แหล่งน้ำ	จำนวน(n=31)	ร้อยละ
น้ำบาดาล	3	9.68
น้ำจากคลอง	28	90.32

การเลี้ยงดูโคนมระยะต่าง ๆ

การเลี้ยงดูลูกโคนมก่อนหย่านม

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 61.29 จะปล่อยให้ลูกโคอยู่กับแม่ 3 - 6 วัน ซึ่งการกระทำเช่นนี้ลูกโคจะกินนมน้ำเหลืองจากแม่โค ทำให้ได้รับภูมิต้านทานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในนมน้ำเหลืองเข้าสู่ร่างกาย หลังจากนั้นเกษตรกรจะแยกลูกโคจากแม่ โดยรีดนมให้กินวันละ 2 - 3 ลิตร พร้อมกับหัดให้กินหญ้าและอาหารข้น รองลงมาร้อยละ 38.71 จะปล่อยให้ลูกโคอยู่กับแม่จนหย่านม 6 - 7 เดือน (ตารางที่ 16)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเลี้ยงดูโครุ่น – โคสาว

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีหลักเกณฑ์ในการเลี้ยงดูโครุ่นและโคสาว เกษตรกรจะเลี้ยงรวมกันภายในคอก และเสริมอาหารข้นประมาณ 1 – 2 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ให้อาหารหยาบประมาณวันละ 25 กิโลกรัมต่อตัว สำหรับโคสาวเมื่อมีอาการเป็นสัดก็จะแจ้งให้ปศุสัตว์ทราบเพื่อมาผสมเทียม

การเลี้ยงดูโคตั้งท้อง

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่จะดูแลโคตั้งท้องเหมือนกับโคประเภทอื่น ๆ ภายในฟาร์ม เพียงแต่เพิ่มปริมาณให้อาหารมากขึ้นในช่วงก่อนคลอด 2 – 3 เดือน นอกจากนี้ค่อย ๆ ลดปริมาณการรีดนม และทำการหยุดพักการรีดนมก่อนที่แม่โคจะคลอดประมาณ 2 เดือน

การเลี้ยงดูแม่โคกำลังให้นม

เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลี้ยงดูโคที่กำลังให้นม โดยการเพิ่มอาหารข้นและอาหารหยาบตามปริมาณน้ำนมที่เพิ่มขึ้น และทำการผสมเทียมเมื่อโคมีอาการเป็นสัด โดยแจ้งให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทราบ

ตารางที่ 16 แสดงการเลี้ยงดูลูกโคก่อนหย่านม

การเลี้ยงดูลูกโคก่อนหย่านม	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
ปล่อยให้อยู่กับแม่โค 3 – 6 วัน	19	61.29
ปล่อยให้อยู่กับแม่โค 6 – 7 เดือน	12	38.71

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แรงงานในการเลี้ยงโคนม

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 54.84 มีการใช้แรงงานทั้งหมดในการเลี้ยงโคนม อยู่ในช่วง 3 – 4 คน รองลงมาคือร้อยละ 32.25 มีแรงงานทั้งหมดอยู่ในช่วง 1 – 2 คน ส่วนแรงงานเต็มเวลาส่วนใหญ่คือร้อยละ 90.32 อยู่ในช่วง 1 – 2 คน โดยแรงงานเต็มเวลาเฉลี่ย 2 คนที่ใช้ในการเลี้ยงดู นอกจากนี้ยังพบว่ามีแรงงานเสริมที่ช่วยในการเลี้ยงโคนม คือส่วนใหญ่ร้อยละ 94.73 อยู่ในช่วง 1 – 2 คน ซึ่งแรงงานเสริมเฉลี่ย 2 คน โดยแรงงานเสริมที่ช่วยในการเลี้ยงโคนมได้จากลูกหลานของเกษตรกร ซึ่งจะช่วยในตอนเย็นหลังเลิกเรียนแล้ว และในวันหยุด (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 แสดงแรงงานในการเลี้ยงโคนม

รายการ	จำนวน(n=31)	ร้อยละ
แรงงานทั้งหมด		
1 – 2 คน	10	32.25
3 – 4 คน	17	54.84
5 – 6 คน	4	12.91
ต่ำสุด 1 คน		
สูงสุด 6 คน		
เฉลี่ย 2 คน		
แรงงานเต็มเวลา		
1 – 2 คน	28	90.32
3 – 4 คน	3	9.68
ต่ำสุด 1 คน		
สูงสุด 4 คน		
เฉลี่ย 2 คน		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
แรงงานเสริม (n=19)*		
1 - 2 คน	18	94.73
3 - 4 คน	1	5.27
ต่ำสุด 1 คน		
สูงสุด 3 คน		
เฉลี่ย 2 คน		

หมายเหตุ * แรงงานเสริมเกษตรกรบางรายไม่มีแรงงานเสริม

โรค - พยาธิ และการป้องกันรักษา

โรคและการป้องกันรักษา

ฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตลาดกระบังส่วนใหญ่คือร้อยละ 77.42 ไม่เคยพบโรค ส่วนฟาร์มของเกษตรกรที่พบโรคส่วนใหญ่คือร้อยละ 12.90 ได้แก่โรคปากและเท้าเปื่อย รองลงมาคือร้อยละ 6.45 ได้แก่โรคเต้านมอักเสบ นอกจากนั้นพบโรคแท้งติดต่อร้อยละ 3.23 ส่วนการป้องกันรักษาจะทำการฉีดวัคซีนให้แก่โคนมโดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 18)

1. ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ครบ 3 ชนิดคือ เอ เอเชียวันและโอ ให้แก่ลูกโคหย่านมทุก ๆ 6 เดือน

2. ฉีดวัคซีนป้องกันโรคเฮโมรายิกเซพติซีเมีย หรือโรคคอบวม ให้แก่ลูกโคหย่านมทุก ๆ 6 เดือน โดยจะทำร่วมกับโรคปากและเท้าเปื่อย

3. ฉีดวัคซีนป้องกันโรคแท้งติดต่อสะเตรน 19 ให้แก่ลูกโคเพศเมียเมื่ออายุ 3 - 6 เดือน

4. รักษาโรคเต้านมอักเสบในรายที่เป็นโรคเต้านมอักเสบ

ซึ่งเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะได้รับการบริการฉีดวัคซีนดังกล่าวจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบัง โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

เอกสารนี้เป็นการเผยแพร่เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พยาธิและการป้องกันรักษา

พยาธิภายนอกที่เกษตรกรส่วนใหญ่พบคือ ยุง ร้อยละ 46.97 รองลงมาร้อยละ 28.79 คือเห็บ และร้อยละ 19.70 คือแมลงวัน นอกจากนี้พบเหาและเหลือบบ้างเล็กน้อย โดยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะทำการกำจัดพยาธิภายนอกคือหวก เห็บ ยุง เหลือบ เหา และแมลงวัน โดยวิธีที่เกษตรกรจะซื้อยามากำจัดพยาธิเอง ค่าใช้จ่ายแต่ละครั้งประมาณ 10 - 15 บาท (ตารางที่ 18)

ส่วนพยาธิภายในที่เกษตรกรส่วนใหญ่พบร้อยละ 62.50 ได้แก่ พยาธิใบไม้ในตับ รองลงมาร้อยละ 27.50 พบพยาธิตัวกลม และเกษตรกรอีกร้อยละ 7.50 พบว่ามีพยาธิตัวตืด ซึ่งโคนมทุกตัวของเกษตรกรจะได้รับการถ่ายพยาธิภายใน เช่น พยาธิใบไม้ในตับ และพยาธิตัวกลม นอกจากนี้ยังได้รับการป้องกันโดยวิธีการฉีดยาที่มีชื่อทางการค้าว่า โทรแด็กซ์ ในระยะเวลาทุก ๆ 6 เดือน โดยเจ้าหน้าที่ของปศุสัตว์เขตลาดกระบัง ซึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น (ตารางที่ 18)

การป้องกันและรักษากระทำโดย

การป้องกันและรักษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 50.82 ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบังรวมทั้งเกษตรกรเจ้าของฟาร์มทำเองด้วย รองลงมาคือร้อยละ 31.11 เจ้าของฟาร์มจะป้องกันและรักษาเอง และมีเพียงร้อยละ 19.67 เท่านั้นที่รับบริการจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบังเพียงอย่างเดียว (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 แสดงโรค - พยาธิ และการป้องกันรักษา

รายการ	จำนวน(n=31)	ร้อยละ
โรคที่เคยพบในฟาร์ม		
โรคเต้านมอักเสบ	2	6.45
โรคแท้งติดต่อ	1	3.23
โรคปากและเท้าเปื่อย	4	12.90
ไม่เคยพบโรค	24	77.42
พยาธิภายนอกที่พบในฟาร์ม (n=66)		
ยุง	31	46.97
เห็บ	19	28.79
แมลงวัน	13	19.70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 18 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(n=31)	ร้อยละ
เหลือบ	2	3.03
เห็บ	1	1.51
พยาธิภายในที่พบในฟาร์ม (n=40)*		
พยาธิตัวกลม	11	27.25
พยาธิใบไม้ในตับ	25	62.50
พยาธิตัวแบน	1	2.50
พยาธิตัวตืด	3	7.50
การป้องกันและรักษาทำโดย (n=61)*		
เจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าของฟาร์ม	31	50.82
เจ้าของฟาร์ม	12	19.67
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	19	31.11

หมายเหตุ* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การรีดนม

วิธีการและสถานที่ในการรีดนม

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.32 รีดนมด้วยมือ ทั้งนี้เพราะเกษตรกรมีจำนวนโคนมน้อย ซึ่งไม่คุ้มค่ากับการใช้เครื่องรีดนม มีเพียงร้อยละ 9.68 ที่รีดนมด้วยเครื่องรีด (ตารางที่ 19)

ส่วนสถานที่ในการรีดนมนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.32 จะทำการรีดนมในคอกเลี้ยง ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรถือความสะดวกในการรีดนมและเป็นการประหยัดต้นทุนในการสร้างคอกรีดนมรวมทั้งเกษตรกรมีเงินทุนจำกัด รองลงมาคือร้อยละ 9.68 จะรีดนมในคอกรีดนม - (ตารางที่ 19)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเตรียมการและขั้นตอนการรีดนม

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะรีดนมวันละ 2 ครั้งคือตอนเช้าเวลาประมาณ 5.00 - 6.00 น. และตอนเย็นเวลาประมาณ 16.00 - 17.00 น. สำหรับการเตรียมการและขั้นตอนการรีดนมส่วนใหญ่มีหลักการดังนี้

1. การทำความสะอาด ก่อยการรีดนมทุกครั้ง เกษตรกรจะอาบน้ำให้โคที่รีดนม หลังจากนั้นเกษตรกรจะใช้ผ้าชุบน้ำอุ่นหรือชุบน้ำยาฆ่าเชื้อเช่น คลอรีน เช็ดล้างเต้านมหรือนวดเต้านม เพื่อช่วยกระตุ้นการปล่อยน้ำนมพร้อมทั้งให้โคกินอาหารข้นไปด้วย

2. ขั้นตอนการรีดนม เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วาสลีน นวดเต้านมและหัวนมก่อนรีดนม เพื่อช่วยให้หัวนมลื่นสะดวกในการรีด เกษตรกรจะใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้รูดหัวนมจากส่วนโคนมายังส่วนปลายของหัวนมโดยจะรีดทีละคู่คือคู่หน้าและคู่หลัง เมื่อรีดคู่หน้าเสร็จแล้วจึงรีดคู่หลังและกลับมารีดคู่หน้าซ้ำอีกสลับกันจนแน่ใจว่านมหมดเต้าถึงหยุดรีดนม

ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้

จากการศึกษาพบว่าปริมาณน้ำนมทั้งหมดของเกษตรกรที่ผลิตได้สูงสุดคือ 130 ก.ก./วัน/ฟาร์ม และผลิตต่ำสุด 5 ก.ก./วัน/ฟาร์ม เฉลี่ยผลิตได้ 22 ก.ก./วัน/ฟาร์ม เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 34.48 มีปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ในฟาร์มอยู่ในช่วง 16 - 20 ก.ก./วัน รองลงมาคือร้อยละ 20.69 ผลิตปริมาณน้ำนมได้อยู่ในช่วง 26 - 30 ก.ก./วัน (ตารางที่ 19)

ขณะเดียวกันพบว่า ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวสูงสุด 20 ก.ก./วัน ต่ำสุด 4 ก.ก./วัน และเฉลี่ย 7.9 ก.ก./วัน ซึ่งโคนมของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 65.51 ให้ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวอยู่ในช่วง 6 - 10 ก.ก./วัน รองลงมาร้อยละ 24.14 ให้ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย/ตัวอยู่ในช่วง 1 - 5 ก.ก./วัน (ตารางที่ 19)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 19 การรีดนมและปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้

รายการ	จำนวน (n= 31)	ร้อยละ
วิธีการรีดนม		
รีดนมด้วยมือ	28	90.32
รีดนมด้วยเครื่องรีด	3	9.68
สถานที่ในการรีดนม		
ในคอกเลี้ยง	28	90.32
ในคอกรีดนม	3	9.68
ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ในฟาร์มต่อวัน (n= 29)*		
1 - 5 กิโลกรัม	2	6.90
6 - 10 กิโลกรัม	2	6.90
11 - 15 กิโลกรัม	4	13.79
16 - 20 กิโลกรัม	10	34.48
21 - 25 กิโลกรัม	3	10.34
26 - 30 กิโลกรัม	6	20.69
30 กิโลกรัมขึ้นไป	2	6.90
ปริมาณน้ำนมต่ำสุด 5 กิโลกรัม		
ปริมาณน้ำนมสูงสุด 130 กิโลกรัม		
ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 22 กิโลกรัม		
ปริมาณน้ำนมที่รีดได้เฉลี่ยต่อตัวต่อวัน (n= 29)*		
1 - 5 กิโลกรัม	7	24.14
6 - 10 กิโลกรัม	19	65.51
11 - 15 กิโลกรัม	2	6.90
16 - 20 กิโลกรัม	1	3.45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 19 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
ปริมาณน้ำนมต่ำสุด 4 กิโลกรัม		
ปริมาณน้ำนมสูงสุด 20 กิโลกรัม		
ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 7.9 กิโลกรัม		

หมายเหตุ * ยังผลิตน้ำนมไม่ได้ 2 ราย

ตอนที่ 4 การตลาดและต้นทุนการผลิต

การตลาด

การจำหน่ายน้ำนม

เกษตรกรทุกรายจะจำหน่ายน้ำนมในรูปน้ำนมดิบ โดยเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม จะนำน้ำนมมาจำหน่ายยังศูนย์รับน้ำนมของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง ซึ่งปริมาณน้ำนมที่จำหน่ายจะเท่ากับปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ในฟาร์มทั้งหมดต่อวัน ซึ่งทางกลุ่มจะให้ราคาน้ำนมดิบในรวคากิโลกรัมละ 6.25 บาท

ส่วนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของชมรม จะนำน้ำนมมาจำหน่ายยังศูนย์รับนมของชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง โดยปริมาณน้ำนมที่จำหน่ายจะเท่ากับปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ในแต่ละวัน ซึ่งทางชมรมจะให้ราคาน้ำนมดิบในราคากิโลกรัมละ 6.75 บาท

การจำหน่ายน้ำนมดิบในแต่ละวัน

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ร้อยละ 68.97 จะจำหน่ายน้ำนมวันละ 1 ครั้งในเวลาเช้า รองลงมาร้อยละ 31.03 จะจำหน่ายน้ำนมวันละ 2 ครั้งในเวลาเช้าและเย็น - (ตารางที่ 20)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 20 แสดงการจำหน่ายน้ำนมดิบในแต่ละวัน

แสดงการจำหน่ายน้ำนมดิบ (วัน)	จำนวน (n=25)	ร้อยละ
1 ครั้งเวลาเช้า	20	68.97
2 ครั้งเวลาเช้า - เย็น	9	31.39

การเก็บรักษาน้ำนมดิบ

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณศูนย์รับน้ำนมดังนั้นหลังจากรีดนมเสร็จแล้ว จะรีบส่งน้ำนมดิบให้ศูนย์รับน้ำนมโดยไม่มีการเก็บรักษาน้ำนมไว้ ซึ่งที่ศูนย์รับน้ำนมของกลุ่มและชมรมอาจจะมีการเก็บรักษาน้ำนมดิบของเกษตรกรไว้ โดยกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทองจะสร้างถังเก็บน้ำนมเป็นถังสี่เหลี่ยม กว้าง 97 เซนติเมตร ยาว 127 เซนติเมตร สูง 74 เซนติเมตร ซึ่งสร้างเป็นลังกะสีบุด้วยโฟมและอิฐมอญ การเก็บรักษาน้ำนมทำได้โดยนำถังรวมน้ำนมขนาด 40 ลิตร ใส่ลงไปในถังเก็บน้ำนม ซึ่งจะใช้น้ำแข็งเป็นตัวรักษาอุณหภูมิที่ระดับ 4 - 8° ซ.

สำหรับการเก็บรักษาน้ำนมดิบของชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทองจะเก็บในถังสี่เหลี่ยมกว้าง 100 เซนติเมตร ยาว 120 เซนติเมตร สูง 80 เซนติเมตร ซึ่งเป็นถังไฟเบอร์มีฝาปิดมิดชิด การเก็บรักษาน้ำนมทำได้โดยนำถังรวมน้ำนมขนาด 30 ลิตร จำนวน 6 ถัง ใส่ลงไปในถังเก็บน้ำนม ซึ่งใช้น้ำแข็งเป็นตัวรักษาอุณหภูมิให้อยู่ระดับ 4 - 8° ซ.

ปัญหาในการจำหน่ายน้ำนม

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 58.62 ไม่มีปัญหาในการจำหน่ายน้ำนม เนื่องจากมีแหล่งรับซื้อน้ำนมที่แน่นอนคือกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทองและชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง รองลงมาร้อยละ 20.68 มีปัญหาในเรื่องผลิตน้ำนมได้ไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย และร้อยละ 13.79 มีปัญหาเกี่ยวกับราคาน้ำนมมีราคาที่ต่ำ (ตารางที่ 21)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 21 แสดงปัญหาในการจำหน่ายน้ำนม

ปัญหาในการจำหน่ายน้ำนม	จำนวน (n=29)	ร้อยละ
น้ำนมไม่เพียงพอจำหน่าย	6	20.68
ราคาน้ำนมต่ำ	4	13.79
ขาดหลักการในการเก็บรักษาน้ำนม	2	6.89
ไม่มีปัญหาในการจำหน่าย	17	58.62

ต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบ

จากการศึกษาการใช้ต้นทุนในการผลิตน้ำนมต่อ 100 กิโลกรัม โดยคิดค่าเฉลี่ยจากทุกฟาร์ม พบว่าเกษตรกรใช้ต้นทุนผันแปรร้อยละ 76.78 คิดเป็นจำนวนเงิน 329.23 บาท และใช้ต้นทุนคงที่ร้อยละ 23.22 คิดเป็นจำนวนเงิน 99.55 บาท ดังนั้นต้นทุนในการผลิตน้ำนมทั้งหมดเท่ากับ 428.78 บาทต่อน้ำนมดิบ 100 กิโลกรัม แต่หากคิดเทียบเป็นน้ำนมดิบ 1 กิโลกรัมจะใช้ต้นทุนผันแปรเป็นเงิน 3.29 บาท และต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 4.28 บาทต่อน้ำนมดิบ 1 กิโลกรัม ทั้งนี้เนื่องจากการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบังมีเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทองจะได้รับความช่วยเหลือจากปศุสัตว์เขตลาดกระบัง จึงทราบวิธีการที่จะลดต้นทุนในการผลิต สำหรับเกษตรกรบางส่วนที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจะมีต้นทุนในการผลิตสูง (ตารางที่ 22)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 22 แสดงต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบเฉลี่ยทุกฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเขตลาดกระบัง ปี พ.ศ. 2532

(หน่วย : บาท)

รายการ	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยทุกฟาร์ม (100ก.ก. : บาท)	เปอร์เซ็นต์
ต้นทุนผันแปร	329.23	76.78
ค่าแรงงาน	50.13	
ค่าอาหารข้น	201.68	
ค่าอาหารหยาบ	49.27	
ค่าน้ำ – ไฟฟ้า	2.87	
ค่าอุปกรณ์	2.94	
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	4.41	
ค่ายาป้องกันและรักษาโรค	5.37	
ค่าผสมพันธุ์	2.79	
ค่าขนส่ง	6.13	
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน 13 %	3.64	
ต้นทุนคงที่	99.55	23.22
ค่าใช้ที่ดิน	8.75	
ค่าเสื่อมเครื่องมือและอุปกรณ์	9.87	
ค่าเสียโอกาสเครื่องมือและอุปกรณ์ 13 %	8.35	
ค่าเสื่อมคอกและโรงเรือน	2.23	
ค่าเสียโอกาสคอกและโรงเรือน 13 %	3.45	
ค่าเสื่อมพันธุ์ของแม่โค	13.40	
ค่าเสียโอกาสของแม่โค 13 %	53.50	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(หน่วย : บาท)

รายการ	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยทุกฟาร์ม (100 ก.ก. : บาท)	เปอร์เซนต์
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด/100 ก.ก.	428.78	100
ต้นทุนผันแปรต่อ 1 ก.ก. (บาท)	3.29	
ต้นทุนทั้งหมดต่อ 1 ก.ก. (บาท)	4.28	
น้ำนมที่รีดได้ต่อตัวต่อวัน (ก.ก.)	7.90	
ราคาขายเฉลี่ยต่อ 1 ก.ก. (บาท)	6.50	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง จากกลุ่มตัวอย่าง 31 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 31 ราย ส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 93.55 มีอายุเฉลี่ย 42 ปี มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก และอาชีพรองคือการทำนา รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรเฉลี่ย 93,599.33 บาทต่อปี มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 23 ไร่ต่อคน การใช้พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ทำนา และเลี้ยงโคนม

สภาพการเป็นสมาชิก

การเป็นสมาชิกของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมขุมทองร้อยละ 61.29 และร้อยละ 38.71 เป็นสมาชิกชมรมผู้เลี้ยงโคนมขุมทอง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบัง และมีสภาพเป็นสมาชิกทั่วไป จะต้องเสียค่าธรรมเนียมการเข้าเป็นสมาชิกคนละ 100 บาท ประโยชน์ที่เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิกคือมีแหล่งรับซื้อน้ำนมที่แน่นอน ส่วนปัญหาของการเป็นสมาชิกของกลุ่มและชมรมส่วนใหญ่คือพันธุ์โคนมให้ปริมาณน้ำนมลดลง ทั้งนี้ได้เสนอแนวทางแก้ไขคือ ให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมพันธุ์ดีเพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่ที่มาให้คำแนะนำในการเลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต – ลาดกระบัง

สภาพการเลี้ยงโคนม

เกษตรกรส่วนใหญ่จะสร้างโรงเรือนติดกับที่อยู่อาศัย โดยใช้ไม้เนื้อแข็งในการก่อสร้างโรงเรือนส่วนใหญ่จะสร้างหลังคาแบบหน้าจั่ว และมุงหลังคาด้วยใบจาก ขนาดของโรงเรือนเฉลี่ย 30 ตารางเมตร มูลค่าของโรงเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 10,630 บาท รางอาหารและรางน้ำเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ยางรถยนต์เก่าขนาดเล็ก ซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 15 – 25 เซนติเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธุ์และการผสมพันธุ์ โคนมที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นโคเพศเมียลูกผสมพันธุ์โฮลสไตน์ – ฟรีเซี่ยน ระดับสายเลือด 50 – 75 เปอร์เซนต์ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระยะให้น้ำนม พันธุ์โคนมส่วนใหญ่ได้จากการซื้อขายในกรุงเทพมหานคร การผสมพันธุ์นั้นส่วนมากใช้วิธีการผสมเทียม และต้องการน้ำเชื้อแช่แข็งที่ผลิตภายในประเทศ ส่วนปัญหาการผสมพันธุ์คืออัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ

อาหารและการให้อาหาร เกษตรกรส่วนใหญ่จะผสมอาหารกันเอง ส่วนการเสริมไวตามินแร่ธาตุจะผสมในอาหารข้นและมีการใช้ก้อนแร่ธาตุให้โคเลียกิน อาหารหยาบส่วนใหญ่ใช้หญ้าขนที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยตัดให้กินในโรงเรือนประมาณวันละ 25 – 30 กิโลกรัม ส่วนอาหารข้นให้ตามประเภทของโค เช่น โคเล็ก โครุ่น – โคสาว โคระยะพักนมให้ 1 – 2 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ส่วนโคตั้งท้อง 5 – 6 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และโคกำลังให้นมจะขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำนมที่โคให้ คือให้นม 3 กิโลกรัมจะให้อาหารข้น 1 กิโลกรัม

การเลี้ยงดูโคนม โดยในระยะลูกโคก่อนหย่านม ส่วนใหญ่จะปล่อยให้ลูกโคอยู่กับแม่โค 3 – 6 วัน โครุ่น โคสาว ส่วนใหญ่ไม่มีหลักเกณฑ์ในการเลี้ยงโดยจะเลี้ยงรวมกันในคอก ส่วนโคตั้งท้องจะมีการเพิ่มอาหารข้นก่อนคลอด 2 – 3 เดือน นอกจากนี้โคกำลังให้นมจะเพิ่มอาหารข้นตามปริมาณน้ำนมที่เพิ่มขึ้น ส่วนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม คือ ทั้งแรงงานทั้งหมด แรงงานเต็มเวลาและแรงงานเสริม เฉลี่ยเท่ากับ 2 คน

โรคและการป้องกันรักษา ฟาร์มของเกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่พบโรค พยาธิภายนอกที่พบส่วนใหญ่คือขุง ส่วนพยาธิภายในที่พบมากคือพยาธิใบไม้ในตับ การป้องกันส่วนใหญ่กระทำโดยปศุสัตว์เขตลาดกระบัง และเจ้าของฟาร์ม การฉีดวัคซีนป้องกันโรคและพยาธิอะทำตามโปรแกรมของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบัง

การรีดนม เกษตรกรส่วนใหญ่จะรีดนมด้วยมือ สถานที่ในการรีดนมคือในคอกเลี้ยง จะรีดวันละ 2 ครั้ง คือเช้าประมาณ 5.00 – 6.00 น. และตอนเย็นเวลาประมาณ 16.00 – 17.00 น. ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ทั้งหมดเฉลี่ย 22 กิโลกรัมต่อวันต่อฟาร์ม ส่วนปริมาณน้ำนมเฉลี่ยต่อตัว 7.9 กิโลกรัมต่อวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตลาดและต้นทุนการผลิต

การจำหน่ายน้ำนม เกษตรกรทั้งหมดจำหน่ายน้ำนมในรูปน้ำนมดิบในราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.50 บาท เกษตรกร ส่วนใหญ่จะจำหน่ายน้ำนมวันละ 1 ครั้งคือเวลาเช้า และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการเก็บรักษาน้ำนมดิบ ส่วนปัญหาในการจำหน่ายน้ำนมนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเนื่องจากมีแหล่งรับซื้อน้ำนม

ต้นทุนในการผลิตน้ำนมของเกษตรกรจ่อน้ำนม 100 กิโลกรัม ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปรร้อยละ 76.89 และต้นทุนคงที่ร้อยละ 23.22 ดังนั้นต้นทุนในการผลิตน้ำนมต่อ 100 กิโลกรัมเท่ากับ 428.78 บาท คิดเป็นน้ำนมดิบ 1 กิโลกรัม ใช้ต้นทุนผันแปรเป็นเงิน 3.29 บาทและต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 4.28 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรให้ก้าวหน้าต่อไป จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. พันธุ์ เนื่องจากพันธุ์โคนมให้ปริมาณน้ำนมลดลง ทางปศุสัตว์เขตลาดกระบังควรส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคนมพันธุ์ดีให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณน้ำนมให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด

2. เงินทุน การขาดเงินทุนเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้อาชีพเลี้ยงโคนมไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทางเขตลาดกระบังควรจัดหาเงินทุนให้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้เกษตรกรนำไปลงทุนในการเลี้ยงโคนมต่อไป

3. ความรู้ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตลาดกระบังควรให้ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในฟาร์มได้

4. การรวมกลุ่ม การรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อทำการเลี้ยงโคนม ควรมีการจัดตั้งเป็นเพียงกลุ่มเดียว เพื่อลดความขัดแย้งในการดำเนินงานและการปฏิบัติงาน

5. การปรับปรุงพันธุ์ จากการที่อัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ ทางปศุสัตว์เขตลาดกระบังควรมีการปรับปรุงพันธุ์และยกระดับสายเลือดให้สูงขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นและลดอัตราการผสมติดต่ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. ต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบปี 2530. เอกสารเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 78. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 54 หน้า.

กองส่งเสริมการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์. 2524. คำแนะนำการเลี้ยงโคนม. วารสารปศุสัตว์. กรุงเทพมหานคร.

จรัญ จันทลักขณา. 2522. แนวทางการปรับปรุงพันธุ์โคนมสำหรับประเทศไทย. วารสารปศุสัตว์. 12 (6) : 47 - 56

ชวนิศนดากร วรวรรณ. 2520. การเลี้ยงโคนม. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ. 363 น.

_____. 2524. การเลี้ยงโคนม. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.

ชาญชัย จันทร์เชื้อ. 2530. การใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมอยุธยา จำกัด จังหวัดอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ตรีพล เจาะจิต. 2520. การเลี้ยงสัตว์ใหญ่เบื้องต้น เล่ม 2. คณะเกษตรศาสตร์นครศรีธรรมราช. โรงพิมพ์ศิริสวัสดิ์.

บุญล้อม ชีวะอิสระกุล. 2526. การใช้อาหารสัตว์เบื้องต้น. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญมี กองสมบัติ. 2526. การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัย - เกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

บรรลือศักดิ์ โสรัจจกิจ. 2528. การศึกษาชนิดและคุณค่าอาหารของพืชอาหารสัตว์ในเขตกรุงเทพฯ. ปัญหาพิเศษ ปริญญาตรี, คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ - ทหารลาดกระบัง. กรุงเทพฯ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาย จิตรกร. 2527. ประมวลวิชาการสัตวแพทย์และสัตวบาล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ.

โพธิ์ธวัช รัตนโชติ. 2523. การป้องกันและควบคุมโรค. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเกี่ยวกับโคนมพันธุ์ (โรเนียว).

ภาควิชาสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2522. หลักการเลี้ยงสัตว์ทั่วไป. กรุงเทพฯ.

ศราวุธ ม่วงศรี. 2524. การศึกษาด้านเทคนิคในด้านการผสมพันธุ์ การให้อาหารและการจัดการเลี้ยงดูโคนมของฟาร์มโคนมในตำบลหนองโพธิ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ศิริรัตน์ สาครินทร์. 2523. ปัญหาในการผลิตนมสดจากโคนมในไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

สุวรรณา กิจภากรณ์. 2524. ความรู้เบื้องต้นในการเลี้ยงโคนม. ภาควิชาสัตวบาล คณะสัตวแพทยศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

สากล อุไรคำ. 2522. เศรษฐกิจการเลี้ยงโคนม. กองเศรษฐกิจการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.

อภิชาติ รัตนวณิช. 2523. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเกี่ยวกับโคนมพันธุ์ คณะเกษตรศาสตร์บางพระ, ชลบุรี.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

รายการ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	29	93.55
หญิง	2	6.45
อายุ		
20 - 29 ปี	3	9.68
30 - 39 ปี	11	35.48
40 - 49 ปี	9	29.03
50 ปีขึ้นไป	8	25.80
อายุต่ำสุด 28 ปี		
อายุสูงสุด 54 ปี		
อายุเฉลี่ย 42 ปี		
สมาชิกในครอบครัว		
2 - 5 คน	12	38.71
6 - 9 คน	16	51.61
10 คนขึ้นไป	3	9.68
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	26	83.87
มัธยมศึกษา	3	9.67
อนุปริญญา	1	3.23
ปริญญาตรี	1	3.23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
เลี้ยงโคนม	21	68.74
ทำนา	6	19.35
เลี้ยงปลา	3	9.68
ค้าขาย	1	3.23
อาชีพรอง		
เลี้ยงโคนม	8	25.81
ทำนา	19	61.29
เลี้ยงปลา	4	12.90
รายได้จากการประกอบอาชีพ (บาท/ปี)		
10,000 - 30,000	5	16.13
30,001 - 50,000	10	32.26
50,001 - 70,000	6	19.35
70,001 - 90,000	4	12.90
90,001 - 110,000	3	9.68
110,001 ขึ้นไป	3	9.68
ต่ำสุด 10,000 บาท		
สูงสุด 1,150,000 บาท		
เฉลี่ย 93,599.33 บาท		
ลักษณะการถือครอง		
เป็นเจ้าของที่ดิน	20	64.52
เช่าที่ดินจากผู้อื่น	9	29.03
ใช้ฟรีโดยไม่เสียค่าเช่า	2	6.45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=31)	ร้อยละ
จำนวนพื้นที่เลี้ยงรวม		
1 - 5 ไร่	8	25.81
6 - 10 ไร่	4	12.90
11 - 15 ไร่	2	6.45
16 - 20 ไร่	5	16.13
มากกว่า 20 ไร่ขึ้นไป	12	38.71
การใช้ประโยชน์จากที่ดิน		
ที่อยู่อาศัย 1 - 2 ไร่	16	51.61
3 - 4 ไร่	11	35.48
มากกว่า 5 ไร่	4	12.90
พื้นที่ทำนา ต่ำกว่า 5 ไร่ (n=12)	1	8.33
5 - 10 ไร่	1	8.33
11 - 15 ไร่	1	8.33
16 - 20 ไร่	5	41.67
มากกว่า 20 ไร่	4	33.34
พื้นที่เลี้ยงโคนม		
ต่ำกว่า 5 ไร่ (n=27)	10	37.03
5 - 10 ไร่	12	44.44
11 - 15 ไร่	4	14.82
มากกว่า 16 ไร่	1	3.71
พื้นที่เลี้ยงปลา		
5 - 10 ไร่ (n=11)	1	9.09
11 - 15 ไร่	1	9.09
16 - 20 ไร่	7	63.64
20 ไร่ขึ้นไป	2	18.18

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตตลาดกระบัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

1. ชื่อ.....นามสกุล.....

2. เพศ.....

3. อายุ.....ปี

4. สมาชิกในครอบครัว.....คน

5. ระดับการศึกษา.....

6. การประกอบอาชีพ

( ) รับราชการ รายได้ปีละ.....บาท
( ) ค้าขาย " ..... "
( ) ทำนา " ..... "
( ) ทำสวน " ..... "
( ) เลี้ยงปลา " ..... "
( ) เลี้ยงโคนม " ..... "
( ) รับจ้าง " ..... "
( ) อื่น ๆ (ระบุ)..... " ..... "

7. การถือครองที่ดิน

- เป็นเจ้าของที่ดิน .....ไร่
- เช่าที่ดินจากผู้อื่น .....ไร่
- ใช้ฟรี โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า .....ไร่

8. การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

- เป็นที่อยู่อาศัย .....ไร่
- ทำนา .....ไร่
- ทำสวน .....ไร่
- เลี้ยงปลา .....ไร่
- เลี้ยงโคนม .....ไร่
- อื่น ๆ (ระบุ) .....ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรม

1. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมอะไรบ้าง

( ) กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมแขวงชุมทอง เมื่อปี.....

( ) ชมรมผู้เลี้ยงโคนมแขวงชุมทอง เมื่อปี.....

( ) ไม่เป็น

2. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมตามข้อ 1 เนื่องจาก .....

.....

.....

3. หากท่านไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มหรือชมรม โปรดระบุเหตุผล.....

.....

.....

4. ในกลุ่มหรือชมรมที่ท่านเป็นสมาชิก ท่านทำหน้าที่

.....

5. ท่านต้องเสียค่าสมาชิกกลุ่มหรือชมรมหรือไม่

( ) เสีย ..... บาท/ปี

( ) ไม่เสีย

6. จากการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมท่านได้ประโยชน์อะไรบ้าง

1.....

2.....

3.....

4.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ประโยชน์ที่กลุ่มหรือชมรมเกี่ยวข้องเป็นสมาชิก มีประการอะไรบ้าง

1.....

2.....

3.....

4.....

8. การประชุมกลุ่มหรือชมรม

8.1 วันนัดประชุม.....

8.2 สถานที่นัดประชุม.....

8.3 การตัดสินใจของกลุ่มหรือชมรม ท่านพอใจหรือไม่ระบุเหตุผล

.....

8.4 มีเจ้าหน้าที่ของเขต หรือบุคคลอื่นเข้ามาร่วมประชุมบ้างหรือไม่

.....

9. การรับซื้อน้ำนมดิบจากสมาชิก

9.1 ราคา ..... บาท/ก.ก.

9.2 การตรวจสอบคุณภาพของน้ำนมดิบ

( ) ไม่มีการตรวจสอบ

( ) มี ตรวจสอบ.....

ตรวจสอบ.....

9.3 กลุ่มหรือชมรมรับซื้อน้ำนมดิบตามคุณภาพน้ำนมหรือไม่

10. การจำหน่ายน้ำนมของกลุ่มหรือชมรม

( ) จำหน่ายน้ำนมดิบ

ผู้รับซื้อ

1.....จำนวน.....กก.ราคา.....บ/กก.

2.....จำนวน.....กก.ราคา.....บ/กก.

3.....จำนวน.....กก.ราคา.....บ/กก.

( ) จำหน่ายน้ำนมพร้อมดื่ม

โดยวิธี.....

ชนิด.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริมาณ.....

ราคาขายส่ง.....

ราคาขายปลีก.....

11. การจัดการเรื่องเงินของกลุ่มหรือชมรม

11.1 รายรับ

( ) ค่าสมาชิก .....บาท/ปี

( ) ขายน้ำนมดิบ .....บาท/ปี

( ) ขายน้ำนมพร้อมดื่ม .....บาท/ปี

( ) อื่น ๆ (ระบุ) .....บาท/ปี

11.2 รายจ่าย

( ) การประชุมกลุ่ม .....บาท/ปี

( ) การจำหน่ายน้ำนมดิบ

- ค่าเก็บรักษาน้ำนมดิบ.....บาท/ปี
- ค่าขนส่งน้ำนมดิบ.....บาท/ปี

( ) การแปรรูปน้ำนม

- ค่าเชื้อเพลิง.....บาท/ปี
- ค่าภาชนะบรรจุ.....บาท/ปี
- ค่าแรงงาน.....บาท/ปี
- ค่าวัสดุอุปกรณ์.....บาท/ปี

( ) อื่น ๆ ระบุ.....บาท/ปี

12. กลุ่มหรือชมรม ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานใด

( ) กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับ.....

( ) กรมปศุสัตว์ เกี่ยวกับ.....

( ) สจล. เกี่ยวกับ.....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....เกี่ยวกับ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 สภาพการเลี้ยงโคนม

1. สถานที่ตั้งฟาร์ม.....

.....

2. สภาพพื้นที่และผังโรงเรือน.....

.....

.....

.....

.....

3. สภาพของโรงเรือน.....

3.1 สถานที่ตั้ง.....

.....

3.2 ลักษณะของโรงเรือน

- ขนาด.....
- ชนิดและแบบของหลังคา.....
- วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง.....
- ราคาโรงเรือน.....

3.3 ชนิดและแบบของรางอาหาร.....

3.4 ชนิดและแบบของที่ให้น้ำ.....

4. พันธุ์และจำนวนโคนมที่เลี้ยง.....

4.1 ลูกโค โครุ่น - โคสาว

พันธุ์/ระดับเลือด	อายุ	เพศ	ประเภทของโค	ราคา (บาท/ตัว)	แหล่งที่มา	หมายเหตุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.2 แม่โคและโคพักการให้นม

์/ระดับเลือด	อายุ	ประเภทของโค	ราคา (บาท/ตัว)	ปริมาณน้ำนม ต่อวัน (กก.)	ระยะให้นม	จำนวนครั้ง ที่ผสมติด	แหล่งที่มา	หมายเหตุ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

4.3 โคประเภทอื่น ๆ .....

.....

.....

5. การผสมพันธุ์

5.1 วิธีผสมพันธุ์

( ) ผสมจริง

( ) ผสมเทียม

ถ้าผสมจริง เกษตรกรใช้พ่อพันธุ์โดยการ

( ) จ้างพ่อพันธุ์มาผสม พ่อพันธุ์ชื่อ .....พันธุ์/ระดับเลือด.....ค่าใช้จ่ายในการผสม.....บาท/ครั้ง

( ) เลี้ยงพ่อโคคุมฝูง พ่อพันธุ์ชื่อ.....พันธุ์/ระดับเลือด.....ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู.....บาท/ตัว

ถ้าใช้วิธีผสมเทียม เกษตรกรได้รับการบริการจาก.....

เสียค่าใช้จ่ายในการผสม.....บาท/ครั้ง

5.2 แนวทางในการผสมพันธุ์

5.2.1 พันธุ์/ระดับเลือดที่ต้องการ.....

5.2.2 ชนิดของน้ำเชื้อแช่แข็ง

( ) ผลิตภายในประเทศเพราะ.....

( ) ผลิตจากต่างประเทศ เพราะ.....

5.2.3 ถ้าท่านต้องการใช้น้ำเชื้อจากต่างประเทศท่านคิดว่าราคาควรเป็นเท่าใด

( ) น้อยกว่า 100 บาท / ครั้ง

( ) 101 - 200 บาท / ครั้ง

( ) 201 - 300 บาท / ครั้ง

( ) มากกว่า 300 บาท / ครั้ง

5.3 ปัญหาเกี่ยวกับการผสมพันธุ์

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. อาหารและการให้อาหาร

6.1 อาหารข้น

( ) ผสมเอง

( ) อาหารสำเร็จรูปของบริษัท.....

6.2 การเสริมไวตามินแร่ธาตุ

( ) ผสมในอาหารข้น ผลิตโดย.....

( ) ให้เลียกินอย่างอิสระในรูปแบงหรือก้อนผลิตโดย.....

( ) ไม่ได้ใช้

6.3 ชนิดของอาหารหยาบ

.....

.....

.....

6.4 แหล่งที่มาของอาหารหยาบ

( ) แปลงพืชอาหารสัตว์ที่ปลูกสร้างอย่างถาวร จำนวน.....ไร่

( ) พืชอาหารสัตว์ที่ปลูกไว้ตามพื้นที่ว่างเปล่า จำนวน.....ไร่

( ) พืชอาหารสัตว์ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ

( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

6.5 ปริมาณการให้อาหาร

ประเภท	อาหารข้น		อาหารหยาบ		หมายเหตุ
	ปริมาณ (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	ปริมาณ (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	
โคเล็ก					
โครุ่น					
โคสาว					
โคตั้งท้อง					
โคให้นม					
โคพักการให้นม					
อื่น ๆ (ระบุ)					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.6 การเลี้ยงดู

6.6.1 ลูกโคก่อนหย่านม.....

.....

.....

.....

6.6.2 โครุ่น - โคสาว.....

.....

.....

6.6.3 โคตั้งท้อง.....

.....

.....

6.6.4 แม่โคให้น้ำนม.....

.....

.....

6.6.5 อื่น ๆ (ระบุ).....

.....

6.7 แรงงานในการเลี้ยงดู

( ) แรงงานเต็มเวลา.....คน

( ) แรงงานเสริม.....คน

ช่วงเวลา.....

6.8 การป้องกันและรักษาโรคและสัตว์

6.8.1 การฉีดวัคซีนป้องกันโรค

( ) ไม่มีการฉีดวัคซีน

( ) มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรค

1.....

2.....

3.....

เสียค่าใช้จ่ายครั้งละ.....บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.8.2 การกำจัดพยาธิภายนอก

( ) ไม่ทำ

( ) ทำ ปีละ.....ครั้ง

เสียค่าใช้จ่าย.....บาท/ครั้ง

โดยวิธี.....

6.8.3 การถ่ายพยาธิภายใน

( ) ไม่ทำ

( ) ทำ ปีละ.....ครั้ง

เสียค่าใช้จ่าย.....บาท/ครั้ง

โดยวิธี.....

6.8.4 โรคพยาธิที่พบในฟาร์ม

โรค.....

.....

พยาธิภายนอก.....

.....

พยาธิภายใน.....

.....

6.8.5 การป้องกันรักษา กระทำโดย

( ) เจ้าของฟาร์ม

( ) เจ้าหน้าที่ของรัฐ

( ) เอกชน

( ) อื่น ๆ ระบุ .....

6.9 การรีดนม

6.9.1 วิธีการรีดนม

( ) รีดด้วยมือ

( ) รีดด้วยเครื่องรีดของบริษัท.....

ราคา.....บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.9.2 สถานที่ในการรีดนม

( ) ในคอกเลี้ยง

( ) ในคอกรีดนม

6.9.3 การเตรียมการรีดนมและขั้นตอนการรีดนม

.....

.....

.....

.....

6.9.4 การรีดนม.....ครั้งต่อวัน

ช่วงเวลา.....

6.9.5 ปริมาณน้ำนมที่ผลิตได้ในฟาร์ม.....กิโลกรัมต่อวัน

ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวต่อวัน.....กิโลกรัม

ตอนที่ 4 การตลาดและต้นทุนการผลิต

1. การตลาด

1.1 การจำหน่ายน้ำนม

ประเภท	ปริมาณ (กก./วัน)	ราคา (บาท/กก.)	แหล่งรับซื้อ	ค่าใช้จ่าย (บาท)	หมายเหตุ
น้ำนมดิบ.....					
น้ำนมต้ม.....					
น้ำนมพาสฯ.....					
อื่น ๆ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 จำนวนครั้งที่จำหน่ายในแต่ละวัน

( ) 1 ครั้ง เวลา .....

(( ) 2 ครั้ง เวลา .....

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

1.3 การเก็บรักษาน้ำนมดิบ

( ) ไม่มี

( ) มี โดยวิธี.....

เสียค่าใช้จ่าย.....บาทต่อวัน

1.4 ปัญหาในการจำหน่าย

.....

.....

.....

.....

2. ต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบ (บาทต่อน้ำนมดิบ 1 กิโลกรัม)

2.1 ต้นทุนผันแปร.....

ค่าแรงงาน.....

ค่าอาหาร.....

- อาหารข้น.....

- อาหารหยาบ.....

ค่าน้ำ - ไฟฟ้า.....

ค่าอุปกรณ์.....

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น.....

ค่ายาป้องกันและรักษาโรค.....

ค่าผสมพันธุ์.....

ค่าขนส่ง.....

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ต้นทุนคงที่ .....

ค่าใช้ที่ดิน.....

ค่าเสื่อมเครื่องมือและอุปกรณ์.....

ค่าเสียโอกาสเครื่องมือและอุปกรณ์.....

ค่าเสื่อมตอกและโรงเรือน.....

ค่าเสียโอกาสตอกและโรงเรือน.....

ค่าเสื่อมพันธุ์ของแม่โค.....

ค่าเสียโอกาสของแม่โค.....

รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้